

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ЯРОСЛАВА
МУДРОГО**

Кафедра цивільної юстиції та адвокатури

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АРБІТРАЖ ТА АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ
(MOOT-COURTS)»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

ХАРКІВ 2022

Навчально-методичні матеріали для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Арбітраж та альтернативне вирішення спорів (moot-courts)» для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: Т. А. Цувіна, С. О. Кравцов. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 48 с.

Розробники:

Цувіна Тетяна Андріївна, докторка юридичних наук, доцентка

Кравцов Сергій Олександрович кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри цивільної юстиції та адвокатури (протокол
№ 9 від 08 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри - Гусаров Костянтин Володимирович, доктор юридичних наук, професор

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Арбітраж та альтернативне вирішення спорів (moot-courts)» включає поняття арбітражу та альтернативного розгляду цивільних справ як окремої форми захисту невизнаних, порушених та оспорюваних прав, свобод та інтересів, принципи альтернативного розгляду цивільних справ, класифікацію, особливості та порядок розгляду цивільно-правових спорів за допомогою окремих способів альтернативного розгляду цивільно-правових спорів, зокрема міжнародного комерційного арбітражу, медіації.

Вивчення курсу скеровано на засвоєння студентами значення основних категорій альтернативного розгляду та вирішення цивільно-правових спорів, змісту процесуальних інститутів, оволодіння навичками правильного тлумачення норм цивільного процесуального права та практичного їх застосування при розгляді конкретних цивільно-правових спорів за допомогою міжнародного комерційного арбітражу, медіації, набуття досвіду аналітичної роботи.

Навчальна дисципліна «Арбітраж та альтернативне вирішення спорів (moot-courts)» за статусом у структурі освітньо-професійної програми підготовки правників є обов'язковою та торкається широкої сфери юридичної практики та досліджень, передусім, альтернативного розгляду цивільно-правових спорів, його співвідношення зі сферою правосуддя, а також виконавчого провадження щодо рішень за результатами розгляду справи міжнародним комерційним арбітражем, медіації. За таких умов відповідна сфера професійної діяльності потребує системного опанування та концентрації зусиль щодо досягнення результатів навчання.

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних компетентностей здобувачів вищої освіти у відносно самостійному сегменті юридичної практики – альтернативному вирішенні цивільно-правових спорів, а також набуття ними практичних навичок участі у різних процесуальних статусах під час розгляду справи арбітражем та за допомогою інших альтернативних способів вирішення спорів, оволодіння знаннями, необхідними для вироблення процесуальної стратегії та прийняття процесуальних рішень під час альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Завдання:

- формування теоретичних знань і формування практичних навичок у сфері альтернативного вирішення цивільно-правових спорів;
- розуміння основних тенденцій правового регулювання і практики окремих способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів, зокрема, третейського судочинства, міжнародного комерційного арбітражу, медіації тощо, у контексті міжнародного стандарту доступності правосуддя;
- оволодіння науково-теоретичними підходами, практичними методами та прийомами професійної діяльності під час альтернативного вирішення цивільно-правових спорів;

- засвоєння в необхідному обсязі теоретичного матеріалу, який включає сучасні наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері альтернативного вирішення цивільно-правових спорів;

- надання структурно-функціональної характеристики та визначення процесуальних особливостей порядку окремих способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів;

- формування у студентів цілісного уявлення про механізм розгляду і вирішення справ в арбітражах (міжнародному комерційному, інвестиційному тощо), а також про його окремих елементах - прийняття позову до провадження, підготовки справи до розгляду, розгляду справи тощо;

- формування теоретичних, методичних і практичних знань із розгляду зовнішньоекономічних спорів міжнародним комерційним арбітражем;

- поглиблення теоретичних знань та формування практичних навичок із функціональної діагностики розгляду зовнішньоекономічних спорів міжнародним комерційним арбітражем.

Пререквізити: «Цивільний процес», «Процесуальні акти-документи у цивільних справах».

Кореквізити: «Порівняльне правознавство».

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого»
(протокол № ... від ... 2022 р.)

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Арбітраж та альтернативне вирішення спорів (moot-courts)»

Модуль 1. Загальні засади альтернативного вирішення спорів та арбітражу.

Поняття та сфера альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Детермінанти формування альтернативного вирішення цивільно-правових спорів як окремого сегменту юридичної практики в у II половині XX століття. Поняття та ознаки альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів як окрема форма захисту порушених, невизнаних та оспорюваних прав, свобод та інтересів. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів та цивільне судочинство. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів та міжнародні стандарти справедливого судочинства. Договірні-процесуальних характер відносин з альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Особливості правового регулювання альтернативного вирішення цивільно-правових спорів в Україні.

Система способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Класифікація способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

спорів. Прості (типові, загальні) способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів (третейське судочинство, міжнародний комерційний арбітраж, медіація (посередництво). Комбіновані (нетипові, похідні) способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів (переговори-посередництво, медіація-арбітраж («мед-арб»). Досудові та присудові способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Інституціональні та неінституціональні способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Змагальні, консенсуальні та рекомендаційні способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Наднаціональні та національні способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Принципи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Принцип доступності альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Принцип добровільності альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Принцип конфіденційності вирішення цивільно-правових спорів. Принцип диспозитивності альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Принципи окремих способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Джерела правового регулювання альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Міжнародні акти як джерела правового регулювання альтернативного вирішення цивільно-правових спорів: міжнародні конвенції, типові (модельні) закони, рекомендації («Зелена книга з питань альтернативного вирішення спорів у цивільному і комерційному праві»; Рекомендація (2001)9 Комітету міністрів Ради Європи від 05.09.2001 р. щодо альтернативних судовому розгляду способах вирішення спорів між адміністративними органами влади та приватними особами; Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21.05.2008 р. «Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах»; Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ; Правила Всесвітньої організації інтелектуальної власності щодо арбітражу; Правила Всесвітньої організації інтелектуальної власності щодо медіації тощо). Національне законодавство у сфері альтернативного вирішення цивільних справ (Закон України «Про третейські суди», Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж»).

Поняття та правова природа арбітражу, його види. Роль арбітражу у системі альтернативних способів вирішення спорів. Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу. Теорія делокалізації арбітражу і її значення. Види міжнародних арбітражних судів. Постійно діючі (інституційні) і ad-hoc арбітражні суди. Інші види арбітражів.

Правове регулювання міжнародного комерційного арбітражу. Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів. Правове регулювання міжнародного арбітражного розгляду спорів та діяльності арбітражних судів в національному законодавстві різних держав.

Арбітражна угода. Визначення компетенції міжнародного комерційного арбітражу. Арбітражна угода і її види. Арбітражне

застереження і третейський напис. Автономність арбітражної угоди. «Патологічні» арбітражні угоди. Юридичні наслідки укладення арбітражних угод. Пророгаційні і дерогаційні ефекти арбітражних угод. Визначення компетенції арбітражного суду. Заперечення проти компетенції арбітражного суду. Теорія «компетенції компетенції» арбітражного суду і її втілення в міжнародних договорах і законодавстві різних держав. Встановлення компетенції міжнародного арбітражного суду відповідно до міжнародних договорів або національного законодавства. Оскарження рішень арбітражу з питання про власну компетенцію.

Модуль 2.Процедурні питання розгляду спорів арбітражами різних видів та за допомогою інших альтернативних способів вирішення спорів.

Склад арбітражного суду (арбітражний суд). Арбітри. Поняття загальних правил провадження у справі в міжнародному арбітражному суді. Мова арбітражного розгляду. Склад арбітражного суду. Арбітри. Кількість арбітрів. Список арбітрів і його значення. Вимоги до арбітрів. Кваліфікація арбітрів. Порядок формування одноосібного і колегіального складу арбітражного суду.

Правила збирання, подання, дослідження та оцінки доказів в міжнародному арбітражі. Правила збирання, подання, дослідження та оцінки доказів. Сприяння державних судів міжнародному комерційному арбітражу в отриманні доказів: поняття, значення, форми та правове регулювання в різних державах. Показання свідків. Правовий статус експерта під час розгляду спору в міжнародному арбітражі.

Доарбітражні порядок врегулювання спору. Доарбітражні порядок врегулювання спору: поняття, форми, наслідки недотримання. Вжиття заходів забезпечення позову, пред'явленого до арбітражного суду. Компетенція арбітражних і державних судів при застосуванні заходів забезпечення позову, пред'явленого до арбітражного суду.

Рішення арбітражного суду (award), його значення. Рішення арбітражного суду (award), його значення. Оскарження рішення арбітражного суду до державного суду. Скасування (визнання недійсним) державним судом рішення арбітражного суду. Порядок розгляду клопотання про скасування рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду. Підстави скасування рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду. Виконання рішень національних та іноземних арбітражних судів. Порядок виконання виконавчого документа, виданого на підставі рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Визнання іноземних арбітражних рішень як умова приведення його до виконання. Поняття, значення та юридичні наслідки визнання іноземних арбітражних рішень (незаперечність, винятковість, незмінюваність, можливість втілення). Визнання іноземних арбітражних рішень як умова приведення його до виконання. Підстави відмови у визнанні та приведення у виконання іноземного арбітражного рішення. Правові наслідки відмови у визнанні та приведення у виконання іноземного арбітражного рішення. Порядок виконання виконавчого документа, виданого на підставі ухвали суду

про визнання і приведення у виконання іноземного арбітражного рішення. Порядок розгляду судами загальної юрисдикції заяв про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень. Проблема визнання іноземних арбітражних рішень, які не потребують виконання.

Медіація. Договір про проведення медіаційної процедури. Досудова та присудова медіація. Сприяюча (фасилітативна) та трансформативна медіація. Безоплатна та комерційна медіація. Способи правової регламентації медіаційних процедур. Європейський кодекс поведінки медіатора. Принципи медіації, її учасники – медіатор, сторони, представники сторін. Основні методики та етапи медіаційної процедури (вступ та розвідка; вивчення ситуації; пошук варіантів рішення; завершення та підготовка медіаційної угоди). Мед-арб та арб-мед як комбіновані форми альтернативного розгляду цивільних справ.

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

КЕЙСИ ДЛЯ MOOT-COURTS

Кейс 1.

Компанія "CUSTOM TAPESTRIES INC." ("CUSTAP"), виробник гобеленів ручного ткацтва з єдиним підприємством у Сент-Луїсі, штат Міссурі, направила свого віце-президента з питань закупівель Девіда Стренда до України з метою закупівлі 1000 квадратних метрів гобеленової сировини. І Сполучені Штати, і Україна є сторонами ("Договірні держави") Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів. Сировина складається з натуральних або синтетичних волокон одного кольору, як правило, білого, які вплетені вручну в основу. Процес ткацтва є делікатним і дуже трудомістким і зазвичай виконується лише кваліфікованими ремісниками. План CUSTAP полягав у придбанні сировини і відправці його до США, де він буде перероблений для задоволення потреб своїх клієнтів – мереж розкішних готелів.

Перебуваючи в Україні, Девід Стренд зустрівся з паном Петренком, власником компанії "GOBELEN", яка працює в місцевих ткачів. Всі операції та потужності компанії "GOBELEN" розташовані в Україні, і вона працює приблизно один рік. Стренд обговорив свої потреби з паном Петренком, і вони дійшли згоди щодо продукції та ціни. Відповідні умови угоди полягали в тому, що "GOBELEN" виготовить необхідні 1000 квадратних метрів сировини за ціною 20,00 доларів США за квадратний метр. Оскільки компанія "GOBELEN" ще не мала достатніх запасів необхідного підкладкового матеріалу, CUSTAP надасть його. "GOBELEN" надасть робочу силу та волокна, які будуть вплетені в підкладку. Оплата повинна була бути здійснена після того, як сировина буде готова до відвантаження. Було складено письмовий контракт, що містив ці умови. Хоча договір не містив застереження про вибір права, він передбачав, що будь-які спори будуть передані на розгляд арбітражу.

Через п'ять днів після початкової домовленості пан Стренд надав компанії "GOBELEN" підкладковий матеріал, який був відправлений повітряним транспортом зі США. Коли замовлення було виконано, пан Стренд сплатив за сировину, і він був відправлений до США. Після прибуття машини до США співробітники CUSTAR швидко виявили, що волокна, які компанія "GOBELEN" вплела в підкладку, були синтетичним матеріалом, який не відповідав американським стандартам щодо вогнезахисних властивостей. Як наслідок, використання синтетичного матеріалу не було дозволено в США (як і в ЄС), хоча він іноді використовувався в Азії. CUSTAR негайно поскаржився компанії "GOBELEN" на матеріал і зажадав повернути свої гроші. Не отримавши відповіді, CUSTAR ініціював арбітражний розгляд, як це передбачено контрактом.

Завдання 1. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача. Складіть проект арбітражного застереження та арбітражної угоди, які б максимально відповідали інтересам вашої сторони.

Завдання 2. Презентуйте варіанти арбітражної угоди та арбітражного застереження протилежній стороні. Напрацюйте єдиний загальний варіант арбітражної угоди та арбітражного застереження.

Завдання 3. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача.

а) Для представника Позивача (CUSTOM TAPESTRIES INC.) у цьому спорі:

Позиція Позивача полягає в тому, що 1) до даного спору застосовується Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (КМКПТ), і 2) припускаючи, що КМКПТ застосовується, Відповідач ("GOBELEN") несе відповідальність перед Позивачем. Підготуйте стислий виклад (який в арбітражній практиці називається "Меморандум"), що містить найсильніші аргументи Позивача (CUSTOM TAPESTRIES INC.) на підтримку цих двох позицій, передбачаючи контраргументи, які можуть бути висунуті Відповідачем. Меморандум повинен бути адресований складу арбітражного суду, який розглядає зазначений нижче спір, містити викладення фактів і не повинен перевищувати п'яти сторінок з подвійним інтервалом (не враховуючи титульного аркуша). Короткий виклад аргументів, бібліографія та інші попередні питання не є обов'язковими для цієї справи, але Ваш Меморандум повинен містити заголовки аргументів. Надайте посилання на авторитетні джерела, які Ви використовуєте в тексті Меморандуму (без виносів). Вся робота повинна бути Вашою власною.

б) Для представника Відповідача ("GOBELEN") у цьому спорі:

Позиція Відповідача полягає в тому, що 1) до даного спору застосовується Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (КМКПТ), і 2) припускаючи, що

КМКПТ застосовується, Відповідач ("GOBELEN") не несе відповідальність перед Позивачем. Підготуйте стислий виклад (який в арбітражній практиці називається "Меморандум"), що містить найсильніші аргументи Відповідача ("GOBELEN") на підтримку цих двох позицій, передбачаючи контраргументи, які можуть бути висунуті Позивачем. Меморандум повинен бути адресований складу арбітражного суду, який розглядає зазначений нижче спір, містити викладення фактів і не повинен перевищувати п'яти сторінок з подвійним інтервалом (не враховуючи титульного аркуша). Короткий виклад аргументів, бібліографія та інші попередні питання не є обов'язковими для цієї справи, але Ваш Меморандум повинен містити заголовки аргументів. Надайте посилання на авторитетні джерела, які Ви використовуєте в тексті Меморандуму (без виносок). Вся робота повинна бути Вашою власною.

Завдання 4. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача. Арбітром буде виступати викладач.

а) Для представника Позивача (CUSTOM TAPESTRIES INC.) у цьому спорі: презентуйте позицію арбітру; надайте відповіді щодо аргументів Відповідача на свою користь.

б) Для представника Відповідача ("GOBELEN") у цьому спорі: презентуйте позицію арбітру; надайте відповіді щодо аргументів Позивача на свою користь.

Завдання 5. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача. Арбітром буде виступати викладач.

а) Для представника Позивача (CUSTOM TAPESTRIES INC.) у цьому спорі: підготуйте рішення міжнародного комерційного арбітражу, враховуючи презентацію сторін, якщо б рішення було винесене на користь позивача.

б) Для представника Відповідача ("GOBELEN") у цьому спорі: підготуйте рішення міжнародного комерційного арбітражу, враховуючи презентацію сторін, якщо б рішення було винесене на користь відповідача.

Завдання 6. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача.

а) Для представника Позивача (CUSTOM TAPESTRIES INC.) у цьому спорі: підготуйте заяву для національного суду щодо визнання та виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

б) Для представника Відповідача ("GOBELEN") у цьому спорі: підготуйте заяву для національного суду щодо визнання та виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Кейс 2.

Компанія "Делікатеси", позивач, є середнім виробником вишуканих хлібобулочних виробів, зареєстрованим в Екваторіальній Гвінеї. Філософія

компанії полягає в тому, що для її продукції використовуються лише найкращі інгредієнти. Компанія “Делікатеси” є соціальним підприємством і прагне до сталого та етичного виробництва. Однак, що стосується першого, то вона надає більшого значення якості продукції, ніж кінцевому сталому виробництву. “Делікатеси” також є членом Глобального договору.

“Масмаркет” – відповідач, є мережею гастрономічних супермаркетів у Україні.

У березні 2014 року позивач познайомився з відповідачем на щорічному Дунайському продовольчому ярмарку "Ярмарок". До позивача звернулася керівник відділу закупівель відповідача пані Петрова, яка стояла біля його кіоску. Пані Петрова та пан Іванов, начальник виробництва позивача, обговорили, яка продукція може бути цікавою для відповідача та чи можливо буде поставити її відповідачу. Пані Петрова запросила пана Іванова відвідати кіоск відповідача, що він і зробив. Пан Іванов та пані Петрова не лише обговорили вибір продукції та обсяги поставок, але й провели загальну дискусію щодо співвідношення витрат та переваг етичного та екологічно сталого виробництва, а також поділилися власним досвідом. Пан Іванов висловив пані Петровій явну зацікавленість у встановленні ділових відносин.

Таким чином, позивач був задоволений, коли невдовзі після продовольчої виставки отримав від відповідача запрошення до участі в тендері на поставку шоколадних тортів та Тендерну документацію. Позивач подав свою тендерну пропозицію 30 червня 2021 року.

позивач був дуже радий, коли йому було присуджено контракт листом від 15 липня 2021 року, незважаючи на те, що він вимагав внести зміни до своєї пропозиції щодо умов, викладених у запрошенні до участі в торгах. Відповідач чітко погодився зі зміненими специфікаціями на шоколадні торти та зміненими умовами оплати і не заперечував проти включення стандартних умов позивача.

Відповідно до умов контракту, позивач здійснив першу поставку 1 серпня 2021 року. У 2021 році жодних проблем щодо поставок не виникало.

Таким чином, позивач був дуже здивований тоном та змістом електронного листа, який він отримав від відповідача 27 січня 2022 року. Несподівано для всіх, відповідач зажадав від позивача підтвердити до наступного робочого дня, що всі постачальники позивача суворо дотримуються принципів Глобального договору. Строк був не лише дуже коротким, але й відповідач погрожував розірвати договір, якщо таке підтвердження не буде надано. Крім того, рецензент оголосив, що до з'ясування ситуації жодні подальші платежі не здійснюватимуться і жодні поставки не прийматимуться. Очевидною причиною цього несподіваного листа був звіт спеціального доповідача, який розслідував для ЮНЕП вирубку лісів у Рурітанії та широкомасштабне шахрайство і корупцію в різних установах, створених для захисту залишків тропічних лісів та їхнього біорізноманіття. Спеціальний доповідач зазначив, що, ймовірно, багато сертифікатів, які засвідчують методи сталого виробництва, були підроблені або отримані шляхом хабарництва. У своєму випуску від понеділка, 23 січня

2022 року, провідна ділова газета Екваторіальної Африки "Газета" повідомила про висновки доповіді та можливі наслідки цього.

Позивач негайно відповів та пообіцяв провести подальше розслідування, висловивши впевненість у тому, що його постачальник какао з Рурітанії не буде учасником жодної шахрайської схеми. Водночас, позивач чітко дав зрозуміти, що не бачить жодних підстав для того, щоб відповідач припиняв оплату за вже поставлені шоколадні торти. Сам позивач виконав усі свої зобов'язання за контрактом, у тому числі доклав усіх можливих зусиль для забезпечення дотримання його постачальниками принципів Глобального договору, які щорічно сертифікувалися.

На жаль, під час подальших розслідувань виявилось, на превеликий жаль позивача, що його постачальник, "РуРіТанії", був причетний до скандалу. Він порушив свої урочисті обіцянки та договірні зобов'язання перед позивачем щодо дотримання у виробництві какао найкращих практик сталого виробництва. Він надав позивачу підроблені офіційні документи, що засвідчують таке виробництво, в той час як принаймні частина какао-бобів походила з ферм, незаконно створених на природоохоронних територіях після вирубки лісів на цих територіях. Позивач був шокований і негайно розірвав контракт з "РуРіТанії".

Завдання 1. Поділіться на дві групи: представник позивача (Компанія "Делікатеси") та відповідача ("Масмаркет"). Складіть проект арбітражного застереження та арбітражної угоди, які б максимально відповідали інтересам вашої сторони.

Завдання 2. Презентуйте варіанти арбітражної угоди та арбітражного застереження протилежній стороні. Напрацюйте єдиний загальний варіант арбітражної угоди та арбітражного застереження.

Завдання 3. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача.

Для представника Позивача (Компанія "Делікатеси") у цьому спорі. Позиція Позивача полягає в тому, що 1) до даного спору застосовується Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (КМКПТ), і 2) припускаючи, що КМКПТ застосовується, Відповідач ("Масмаркет") несе відповідальність перед Позивачем. Підготуйте стислий виклад (який в арбітражній практиці називається "Меморандум"), що містить найсильніші аргументи Позивача (Компанія "Делікатеси") на підтримку цих двох позицій, передбачаючи контраргументи, які можуть бути висунуті Відповідачем. Меморандум повинен бути адресований складу арбітражного суду, який розглядає зазначений нижче спір, містити викладення фактів і не повинен перевищувати п'яти сторінок з подвійним інтервалом (не враховуючи титульного аркуша). Короткий виклад аргументів, бібліографія та інші попередні питання не є обов'язковими для цієї вправи, але Ваш Меморандум повинен містити

заголовки аргументів. Надайте посилання на авторитетні джерела, які Ви використовуєте в тексті Меморандуму (без виносок). Вся робота повинна бути Вашою власною.

Для представника Відповідача (“Масмаркет”) у цьому спорі. Позиція Відповідача полягає в тому, що 1) до даного спору застосовується Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (КМКПТ), і 2) припускаючи, що КМКПТ застосовується, Відповідач (“Масмаркет”) не несе відповідальність перед Позивачем. Підготуйте стислий виклад (який в арбітражній практиці називається “Меморандум”), що містить найсильніші аргументи Відповідача (“Масмаркет”) на підтримку цих двох позицій, передбачаючи контраргументи, які можуть бути висунуті Позивачем. Меморандум повинен бути адресований складу арбітражного суду, який розглядає зазначений нижче спір, містити викладення фактів і не повинен перевищувати п'яти сторінок з подвійним інтервалом (не враховуючи титульного аркуша). Короткий виклад аргументів, бібліографія та інші попередні питання не є обов'язковими для цієї справи, але Ваш Меморандум повинен містити заголовки аргументів. Надайте посилання на авторитетні джерела, які Ви використовуєте в тексті Меморандуму (без виносок). Вся робота повинна бути Вашою власною.

Задання 4. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача. Арбітром буде виступати викладач.

Для представника Позивача (“Делікатеси”) у цьому спорі. Презентуйте позицію арбітру. Надайте відповіді щодо аргументів Відповідача на свою користь.

Для представника Відповідача (“Масмаркет”) у цьому спорі. Презентуйте позицію арбітру. Надайте відповіді щодо аргументів Позивача на свою користь.

Завдання 5. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача. Арбітром буде виступати викладач.

Для представника Позивача (Компанія “Делікатеси”) у цьому спорі. Підготуйте рішення міжнародного комерційного арбітражу, враховуючи презентацію сторін, якщо би рішення було винесене на користь позивача.

Для представника Відповідача (“Масмаркет”) у цьому спорі. Презентуйте позицію арбітру. Підготуйте рішення міжнародного комерційного арбітражу, враховуючи презентацію сторін, якщо би рішення було винесене на користь відповідача.

Завдання 6. Поділіться на дві групи: представник позивача та відповідача.

Для представника Позивача (Компанія “Делікатеси”) у цьому спорі. Підготуйте заяву для національного суду щодо визнання та виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Для представника Відповідача (“Масмаркет”) у цьому спорі. Презентуйте позицію арбітру. Підготуйте заяву для національного суду щодо визнання та виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Тема 1. Поняття та сфера альтернативного вирішення цивільно-правових спорів, система способів альтернативного вирішення спорів, їх принципи та джерела.

Лекції – 2 год.

Колоквіум – 2 год.

Питання для обговорення:

1. Детермінанти формування альтернативного розгляду цивільних справ як окремого сегменту юридичної практики в у II половині XX століття.
2. Альтернативний розгляд цивільних справ як окрема форма захисту порушених, невизнаних та оспорюваних прав, свобод та інтересів.
3. Альтернативний розгляд цивільних справ у контексті міжнародного стандарту доступності правосуддя та права на справедливий судовий розгляд.
4. Цивільне судочинство та альтернативний розгляд цивільних справ.
5. Поняття, ознаки та система способів альтернативного розгляду цивільних справ.
6. Принципи альтернативного розгляду цивільних спорів.
7. Джерела правового регулювання альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Тема 2. Поняття та правова природа арбітражу. Правове регулювання діяльності арбітражів.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Роль міжнародного комерційного арбітражу у вирішенні спорів, що виникають у сфері зовнішньоекономічних відносин.
2. Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу.
3. Теорія делокалізації арбітражу і її значення.
4. Види міжнародних арбітражних судів.
5. Постійно діючі (інституційні) і ad-hoc арбітражні суди.

ЗАВДАННЯ

1. «L-Georgia» L.T.D. звернулося до господарського суду Рівненської області з позовною заявою, в якій просило визнати "L-Georgia" L.T.D. кредитором ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів". Позовна заява обґрунтована тим, що 13.03.2012 року між ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" (продавець) та "L-Georgia" L.T.D. (покупець) було укладено Контракт No КХП/Л-Грузія 2 (надалі Контракт), відповідно до якого продавець передає, а покупець оплачує та приймає у власність товар: муку пшеничну українського виробництва. Позивачем зазначено, що на виконання Контракту та додатків до нього, ним була здійснена передплата ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" на суму 1468610,00 дол. США., що підтверджується платіжними дорученнями. Продавець свої зобов'язання щодо поставки товару позивачу виконав не в повному обсязі. Внаслідок невиконання зобов'язань у відповідача виникла заборгованість на перед позивачем на суму 327500,00 дол. США. Позивач неодноразово звертався до відповідача з вимогами про виконання зобов'язань за Контрактом. Позивачем зазначено, що внаслідок невиконання ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" своїх зобов'язань, позивач звернувся до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України з позовом про стягнення заборгованості. Постановою Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 05.04.2021 справу за позовом "L-Georgia" L.T.D. до ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" прийнято до провадження. Позивачем зазначено, що 12.05.2021 ним отримано лист про те, що зборами акціонерів ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" прийнято 28.07.2019 рішення про ліквідацію товариства, а строк подання кредиторами заяв про визнання їх вимог сплинув 03.10.2019 року. Позивачем зазначено, що в травні 2019 року направлено до відповідача заяву про включення грошових вимог "L-Georgia" L.T.D. до реєстру вимог кредиторів ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів", однак, відповіді позивачем не отримано. Враховуючи приписи ч.3 ст.112 ЦК України позивач звернувся до суду з позовом про визнання його кредитором.

Рішенням господарського суду Рівненської області від 06.06.2022 позов задоволено, однак постановою Рівненського апеляційного господарського суду від 30.05.2022 рішення господарського суду Рівненської області від 06.06.2022 скасовано, прийнято нове рішення, яким відмовлено в позові. Суд апеляційної інстанції, відмовив у задоволенні позовних вимог. При цьому послався на ст.7 Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж" та зазначив, що Контракт № КХП/Л-Грузія 2 від 13.03.2018 містить арбітражну угоду про передачу спору на вирішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, а тому позовна заява про визнання кредитором повинна розглядатися в Міжнародному комерційному арбітражі. Крім того, судом апеляційної інстанції зазначено, що ухвалою Сарненського районного суду Рівненської області від 06.12.2021

у справі №1718/6-79/11 надано дозвіл на примусове виконання в Україні рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 29.07.2021 про стягнення з ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" на користь "L-Georgia" L.T.D. 2616692,00 грн. (суми боргу 327500,00 доларів США).

Чи правильні дії суду? Які справи підвідомчі міжнародному комерційному арбітражу? Як співвідносяться поняття підвідомчості справ міжнародному комерційному арбітражу, компетенція міжнародного комерційного арбітражу та арбітрабельність спору?

2. У лютому 2018 року «Білоруська нафтова компанія» звернулася до апеляційного суду міста Києва, як до суду першої інстанції, із заявою про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного арбітражного суду при Білоруській торгово-промисловій палаті у справі за первісним позовом ПАТ «Укртранснафта» до ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» про стягнення заборгованості, зустрічним позовом ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» до ПАТ «Укртранснафта» про стягнення заборгованості.

На обґрунтування своїх вимог ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» зазначало, що між сторонами виник спір щодо виконання зобов'язань за договором про надання послуг з транспортування нафти (далі - Договір), за яким ПАТ «Укртранснафта» («Виконавець») зобов'язувалося надавати ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» («Замовник») послуги з транспортування нафти системою магістральних нафтопроводів Виконавця територією України. У січні 2016 року Виконавець, у зв'язку з неналежним виконанням Замовником умов Договору та додаткових угод до нього, звернувся до МАС при Білоруській ТПП з вимогою про стягнення із Замовника заборгованості. До початку розгляду справи, у червні 2016 року ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» звернулося до МАС при Білоруській ТПП із зустрічним позовом про стягнення з ПАТ «Укртранснафта» компенсації за зміну якості нафти.

Рішенням МАС при Білоруській ТПП стягнуто із ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» на користь ПАТ «Укртранснафта» основний борг, а також за зустрічним позовом стягнуто з ПАТ «Укртранснафта» на користь ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» грошові кошти: компенсацію за зміну якості нафти. Проведено залік задоволених судом вимог за первісним та зустрічним позовом, відповідно до якого стягнуто з ПАТ «Укртранснафта» на користь ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» 7 856 649, 92 дол. США.

Посилаючись на те, що ПАТ «Укртранснафта» не виконало рішення МАС при Білоруській ТПП у строк, наданий для його добровільного виконання, ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» просила надати дозвіл на виконання на території України вищевказаного рішення.

Ухвалою Апеляційного суду міста Києва від 12 квітня 2018 року заяву ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» задоволено. Визнано та надано дозвіл на виконання на території України рішення МАС при Білоруській ТПП.

ПАТ «Укртранснафта» подало апеляційну скаргу, яка мотивована

посиланнями на те, що сторонами у пункті 5.3 Договору погоджено умови арбітражної угоди у формі арбітражного застереження, якими визначено механізм захисту порушених прав кожної зі сторін шляхом звернення до суду за місцем знаходження відповідача зі здійсненням розгляду спору за матеріальним правом країни, резидентом якої є відповідач. Ураховуючи, що у арбітражному застереженні сторони прямо не визначили право подавати зустрічний позов до цього ж суду у відповідь на позов будь-кого з них, тим самим вони дійшли згоди, що будь-яке звернення позивача повинно бути адресовано до суду за місцем знаходження відповідача. МАС при Білоруській ТПП не урахував домовленості сторін, узгодженої в арбітражному застереженні про те, що будь-яке звернення ЗАТ «Білоруська нафтова компанія» повинно розглядатися за місцем перебування ПАТ «Укртранснафта» із застосуванням законодавства України.

Чи підлягає апеляційна скарга задоволенню?

3. У липні 2020 року Державне підприємство "Адміністрація морських портів України" (далі - позивач) звернулося в суд з позовом про визнання договору частково недійсним. Позивач зазначав, що у січні 2018 році ним було проведено тендер щодо закупівлі робіт з будівництва об'єкту, за результатами якого переможцем торгів було визнано відповідача (далі - відповідач) - China Harbour Engineering Company Ltd. (Чайна Харбор Енджиніринг компанії).

6 квітня 2018 р. між ним та відповідачем було укладено договір (підряду на виконання робіт) № 89-В-ЮЖФ-18. Пункт 20.31. цього договору містить застереження про розгляд спорів між ними щодо тлумачення договору, його виконання, порушення, припинення чи недійсності у Міжнародному комерційному арбітражному суді при Торгово-промисловій палаті України згідно з його Регламентом.

Посилаючись на те, що вказане застереження порушує його права на судовий захист, суперечить вимогам ст. 22 ГПК України, оскільки договір підряду на виконання робіт є договором про публічну закупівлю, а спори, які виникають при укладенні, зміні, розірванні та виконанні договорів про публічні закупівлі зачіпають публічний інтерес, у зв'язку із чим не можуть бути передані на розгляд арбітражу з огляду на їх правову природу, позивач просив задовольнити позов та визнати договір в цій частині недійсним.

Проаналізуйте доводи позивача. Чи є арбітражна угода правочином у розумінні ЦК України, який стосується цивільних прав та інтересів особи, чи угодою процесуального характеру? Чи може суд розглядати спір щодо визнання недійсною арбітражної угоди (застереження), якщо це є єдиною позовною вимогою? Якщо ні, то чи порушується в такому випадку право на звернення до суду (право на доступ до суду)?

Тема 3. Арбітражна угода. Визначення компетенції міжнародного комерційного арбітражу.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Арбітражна угода як різновид третейського договору (угоди).
2. Арбітражна угода і її види.
3. Арбітражне застереження і третейський напис.
4. Автономність арбітражного застереження.
5. «Патологічні» арбітражні угоди.
6. Юридичні наслідки укладення арбітражних угод.
7. Пророгаційні і дерогаційні ефекти арбітражних угод.

8.Визначення компетенції арбітражного суду. Заперечення проти компетенції арбітражного суду.

9.Теорія «компетенції компетенції» арбітражного суду та її втілення в міжнародних договорах і законодавстві різних держав.

10.Встановлення компетенції міжнародного арбітражного суду відповідно до міжнародних договорів або національного законодавства.

11.Оскарження рішень арбітражу з питань щодо власної компетенції.

ЗАВДАННЯ

1. У серпні 2021 року публічне акціонерне товариство «Івано-Франківський арматурний завод» звернулось до суду із клопотанням про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу, посилаючись на те, що 20 травня 2021 року було ухвалено рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України у справі за позовом публічного акціонерного товариства «Укрсоцбанк» до публічного акціонерного товариства «Івано-Франківський арматурний завод» про стягнення суми. При цьому, на його думку, Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України не мав компетенції щодо розгляду зазначеного спору, оскільки сторонами було визначено іншу установу, а саме Міжнародний комерційний арбітраж при Торгово-промисловій палаті України. Судами встановлено, що 29 червня 2005 року між Акціонерним комерційним банком «ХФБ Банк», правонаступником якого є Публічне акціонерне товариство «УніКредит Банк», а правонаступником останнього є публічне акціонерне товариство «Укрсоцбанк», та відкритим акціонерним товариством «Івано-Франківський арматурний завод», правонаступником якого є публічне акціонерне товариство «Івано-Франківський арматурний завод», укладено кредитний договір № 365-СВ. У п.12.2 вказаного кредитного договору сторони домовились, що будь-які всі спори, що виникають між сторонами за цим договором чи у зв'язку з ним, і які не можуть бути вирішені шляхом переговорів чи консультацій між сторонами, вирішуються у Міжнародному комерційному арбітражі при Торгово-промисловій палаті України відповідно до чинного законодавства України. Арбітраж повинен проводитись в місті Києві. Рішення такого суду буде остаточним та обов'язковим для сторін українською мовою.

Ухвалою від 3 грудня 2019 року задоволено заяву публічного акціонерного товариства «Івано-Франківський арматурний завод». Скасовано рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 травня 2019 року у справі за позовом публічного акціонерного товариства «Укрсоцбанк» до публічного акціонерного товариства «Івано-Франківський арматурний завод» про стягнення суми. В апеляційній скарзі публічне акціонерне товариство «Івано-Франківський арматурний завод», посилаючись на неправильне застосування судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просить ухвалу суду першої інстанції залишити в силі.

Чи правильні дії суду? Що таке арбітражна угода? Які існують види арбітражних угод? Які відомості мають міститися в арбітражній угоді? Що таке автономність арбітражної угоди? Які види патологічних арбітражних угод Вам відомі? Складіть проект арбітражної угоди та арбітражного застереження відносно зазначеної справи.

2. Компанія «Норберт Шаллер Гезельшафт м.б.х.» звернулася з клопотанням про визнання та надання дозволу на виконання рішення Міжнародного арбітражного центру при Федеральній палаті економіки Австрії про стягнення з ПАТ «Перший інвестиційний банк» на користь компанії «Норберт Шаллер Гезельшафт м.б.х.» грошових коштів за банківською гарантією, процентів за прострочення виконання зобов'язання та витрат на судовий розгляд.

Суд першої інстанції у задоволенні клопотання відмовив, з посиланням на те, що рішенням Господарського суду міста Києва від 24 серпня 2018 року у справі № 19/222 визнано недійсною банківську гарантію № 27.04-19452 з доповненнями до неї, а тому відсутні правові підстави для задоволення клопотання про визнання рішення іноземного суду, яким стягнуто грошові кошти за цією банківською гарантією.

Чи правомірні дії суду? В чому полягає сутність принципу автономності арбітражної угоди?

3. У серпні 2020 року компанія SEA EMERALD S.A. звернулася до суду із клопотанням про надання дозволу на примусове виконання Другого проміжного остаточного арбітражного рішення від 17 березня 2019 року, ухваленого одноособовим арбітром ОСОБА_14 у м. Лондоні, у справі про арбітраж між компанією SEA EMERALD S.A. та Державним підприємством «Суднобудівний завод імені 61 комунара» (далі - завод) про стягнення з останнього на користь компанії SEA EMERALD S.A. відсотків у розмірі 35 млн 725 тис. 689 доларів США 93 центи та відсотків, нарахованих на витрати трибуналу у зв'язку з ухваленням проміжного остаточного арбітражного рішення від 29 листопада 2016 року, обчислених за ставкою 7 % річних, які нараховуються складним відсотком на залишок кожних трьох місяців, починаючи з моменту ухвалення проміжного остаточного арбітражного рішення і закінчуючи 12 березня 2018 року, в розмір 949 фунтів стерлінгів, визначивши суму в національній валюті за курсом НБУ на день постановлення ухвали.

Свої вимоги SEA EMERALD S.A. мотивувало тим, що зазначене рішення набрало законної сили, не було оскаржене боржником, тому підлягає виконанню відповідно до вимог Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 року.

Ухвалою від 16 березня 2021 року видано виконавчий лист на примусове виконання зазначеного рішення. Завод подав апеляційну скаргу на зазначене судові рішення, мотивуючи її тим фактом, що укладаючи 9 грудня 1993 року договір на виконання будівельних робіт та здійснення купівлі-продажу

рефрижераторного судна (далі - договір), сторони погодили, що будь-який спір, що виникає в рамках або в силу дії цього договору може бути переданий до арбітражу; у питаннях матеріального та процесуального права будь-який арбітраж керуватиметься законами та підзаконними актами Англії. Порядок розгляду арбітражних спорів в Англії визначено Законом від 17 червня 1996 року «Про Арбітраж» (Arbitration Act 1996; далі - Закон) та Правилами Лондонської асоціації морських арбітрів 2006 року. Відповідно пункту 76 (1) Закону сторони можуть на свій розсуд домовитися про спосіб вручення повідомлень або інших документів, надання або вручення яких вимагається або дозволяється відповідно до арбітражної угоди або з метою арбітражного розгляду. У частині першій статті XVIII договору SEA EMERALD S.A. та ДП «Суднобудівний завод імені 61 комунара» узгодили, що будь-які повідомлення та оповіщення, що надаються у зв'язку із цим договором, направляються за адресами покупця та продавця, перелічили поштові адреси, номери телефаксів, факсів та телефонів, натомість повідомлення електронною поштою не було передбачено арбітражною угодою, а тому згідно з підпунктом b пункту 1 статті V Конвенції у визнанні й виконанні арбітражного рішення слід відмовити, адже сторона, проти якої постановлено рішення, не була належним чином повідомлена про призначення арбітра та про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення. Залишаючи без змін ухвалу суду першої інстанції, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що обмін кореспонденцією для направлення сторонам повідомлень з використанням електронної пошти, що є звичайною практикою лондонського арбітражу, є належним і допустимим доказом сповіщення боржника про арбітражний розгляд.

Чи правильні дії суду?

ЗАВДАННЯ MOOT-COURTS

1. За фавбулою Кейсу 1 виконайте завдання 1-2.

2. За фавбулою Кейсу 2 виконайте завдання 1-2.

Тема 4. Склад арбітражного суду (арбітражний суд). Арбітри.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Поняття загальних правил провадження у справі в міжнародному арбітражному суді. Мова арбітражного розгляду.
2. Склад арбітражного суду (арбітражний суд).
3. Арбітри. Кількість арбітрів. Список арбітрів і його значення.

4.Вимоги до арбітрів. Кваліфікація арбітрів.

5.Порядок формування одноосібного і колегіального складу арбітражного суду.

ЗАВДАННЯ

1.У лютому 2016 року ПАТ «Компанія «Райз» звернулось до суду із заявою про скасування арбітражного рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, у складі арбітра Винокурової Л. Ф., від 12 листопада 2015 року у справі за позовом Нусід Сербія д.о.о. (Nussed Serbia d.o.o.) до ПАТ «Компанія «Райз» про стягнення грошових коштів.

Заява ПАТ «Компанія «Райз» про скасування арбітражного рішення мотивована тим, що відповідно до договору купівлі-продажу, укладеного між сторонами передбачено, що засідання арбітражного суду повинно проводитись двома арбітрами, на підставі тексту цього контракту. У відповідь на лист генерального секретаря Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України щодо зобов'язання відповідача повідомити ім'я та прізвище призначеного стороною арбітра із запропонованого списку, ПАТ «Компанія «Райз» зі своєї сторони запропоновано призначити арбітром Винокурову Л. Ф.

Постановою про внесення змін до постанови про прийняття справи до провадження Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України визначено, що справа буде розглядатись одноособовим арбітром, призначеним сторонами. Підставою для винесення такої постанови головою Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України вказано те, що і позивач, і відповідач призначили арбітром у справі одну особу. Заявник вважає, що арбітражним судом прийнято рішення не у відповідності до угоди сторін про склад суду. Посилаючись на вказані обставини, ПАТ «Компанія «Райз» просило суд скасувати рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 12 листопада 2015 року у справі АС № 218у/2015.

Суд задовольнив заяву ПАТ «Компанія «Райз» про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України у справі за позовом Нусід Сербія д.о.о. (Nussed Serbia d.o.o.) до ПАТ «Компанія «Райз» про стягнення грошових коштів та скасував рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 12 листопада 2015 року у справі АС № 218у/2015. Рішення суду мотивовано тим, що склад арбітражного суду не відповідав угоді сторін і сторони не узгоджували іншого порядку розгляду спорів, а відтак прийняте рішення підлягає скасуванню.

Чи правильні дії суду?

2. Компанії Marubeni Shipping Company і Marubeni Line, зареєстровані згідно з фінським законодавством, звернулись до суду із заявою про скасування арбітражного рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, у справі за позовом Marubeni Shipping Company і Marubeni Line до ПАТ «Дікергофф Україна».

Заява мотивована тим, що у квітні 2019 року Meri Shipping Company і Meri Line та ПАТ «Дікергофф Україна» уклали договір про створення спільного підприємства. Відповідно до вказаного договору будь-які всі спори, що виникають між сторонами за цим договором чи у зв'язку з ним, вирішуються у Міжнародному комерційному арбітражі при Торгово-промисловій палаті України; засідання арбітражного суду повинно проводитись трьома арбітрами.

У зв'язку з невиконанням ПАТ «Дікергофф Україна» своїх зобов'язань за вищевказаним договором Marubeni Shipping Company і Marubeni Line звернулись до МКАС при ТПП України. У листопаді 2020 року були призначені три арбітри, одним з них був пан В. Рішенням МКАС при ТПП України у задоволенні вимог позивачів було відмовлено.

Посилаючись на те, що пан В. не був ані незалежним, ані неупередженим, оскільки він працював протягом тривалого періоду часу (до початку арбітражного розгляду) як адвокат контролюючого акціонера компанії ПАТ «Дікергофф Україна», Marubeni Shipping Company і Marubeni Line просили суд скасувати рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, стверджуючи, що якби їм було відомо про ці обставини до початку арбітражного розгляду, вони не погодились б з призначенням пана В. як арбітра.

В своєму рішенні Суд вказав, зокрема, що не було надано доказів, які вказували на наявність об'єктивних причин для сумніву в незалежності і неупередженості пана В., відтак заява про скасування вищезазначеного рішення МКАС при ТПП України не підлягає задоволенню.

Чи правильні дії суду? Проаналізуйте справу Nordström-Janzen and Nordström Lehtinen v. the Netherlands, № 28101/95. 27 November 1996.

ЗАВДАННЯ MOOT-COURTS

1. За фавулою Кейсу 1 виконайте завдання 3.

2. За фавулою Кейсу 2 виконайте завдання 3.

Тема 5. Правила збирання, подання, дослідження та оцінки доказів в міжнародному арбітражі.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Правила збирання, подання, дослідження та оцінки доказів.
2. Сприяння державних судів міжнародному комерційному арбітражу в отриманні доказів: поняття, значення, форми та правове регулювання в різних державах.
3. Показання свідків. Правовий статус експерта під час розгляду спору в міжнародному арбітражі.

ЗАВДАННЯ

1. У квітні 2020 року компанія «MADA AL SAUDIA FOR TRADE AND DEVELOPMENT» (Саудівська Аравія) (далі - Компанія) звернулася до суду із заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (далі - МКАС при ТПП України) від 08 січня 2020 року. Заява мотивована тим, що рішенням МКАС при ТПП України від 08 січня 2020 року, ухваленим у справі за позовом приватного акціонерного товариства «Миронівський хлібопродукт» (далі - ПрАТ «Миронівський хлібопродукт», товариство) до компанії «MADA AL SAUDIA FOR TRADE AND DEVELOPMENT», було визнано розірваним контракт укладений між товариством та компанією. Стягнуто з компанії на користь товариства відшкодування суми арбітражного збору та відшкодування витрат на правову допомогу.

Компанія не погоджується із зазначеним арбітражним рішенням, вважає його таким, що суперечить вимогам Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», оскільки воно ухвалене із порушенням арбітражної процедури, погодженої сторонами, та суперечить публічному порядку України. Як на підставу для скасування рішення МКАС при ТПП України заявник посилається на те, що у пункті 7.5 укладеного між сторонами контракту від 27 січня 2016 року передбачено, що арбітражна колегія повинна складатися із трьох арбітрів, проте рішення ухвалене лише двома арбітрами. При цьому арбітр Величко підписав рішення, висловивши свою окрему думку у зв'язку із принциповою незгодою з оскаржуваним рішенням, в тому числі з підстав, з яких заявник звернувся із відповідною заявою про скасування вказаного арбітражного рішення, а також з мотивів фактичного усунення від участі в процедурі призначення головуючого арбітра, про що зазначив у пункті 7 (С) окремої думки. Арбітражний суд, на переконання

заявника, порушив арбітражну процедуру, не дотримався принципів рівного ставлення до сторін, змагальності та справедливого розгляду справи. Рішення арбітражного суду містить ознаки зловживання правом та не відповідає принципу добросовісності, що також суперечить публічному порядку України. Заявлена вимога товариства про визнання контракту розірваним не відповідає способам захисту, встановленим статтею 16 ЦК України та статтею 20 ГК України, суперечить вимогам пункту 2 статті 1 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж». Така вимога по суті є вимогою про встановлення факту, що має юридичне значення, а тому не підлягала арбітражному розгляду в силу закону.

Як доказ щодо ухвалення рішення лише двома арбітрами замість трьох Компанією надано висновок експерта від 26 червня 2020 року, складений експертом Київської незалежної судово - експертної установи, про неналежність підпису про призначення головуючого арбітра, в якому експерт дійшов висновку про те, що підписи у арбітражному рішенні і окремій думці виконані однією особою, а у рішенні про призначення голови складу арбітражного суду – іншою.

Ухвалою суду від 13 липня 2020 року у задоволенні заяви Компанії «MADA AL SAUDIA FOR TRADE AND DEVELOPMENT» про скасування рішення МКАС при ТПП України відмовлено. Ухвала суду мотивована тим, що арбітражне рішення ухвалено колегією у складі трьох арбітрів, а не двох, як зазначає заявник. Попри свою незгоду із арбітражним рішенням, арбітр Величко підписав це рішення, чим засвідчив здійснення своїх повноважень як арбітра у арбітражній справі. Відсутність однаковості між арбітрами під час ухвалення рішення не є підставою для його скасування і жодним чином не свідчить про те, що арбітр, який не згодний з арбітражним рішенням, був усунутий від здійснення своїх повноважень. Тому наявність окремої думки Величко не означає, що справа розглядалась лише двома арбітрами, а арбітражну процедуру було порушено.

Заявник не довів належними та допустимими доказами факт усунення арбітра Величко від участі в процедурі призначення головуючого арбітра. Суд відхилив як доказ наданий заявником висновок експерта від 26 червня 2020 року, складений експертом Київської незалежної судово - експертної установи, про неналежність підпису про призначення головуючого арбітра, оскільки експертиза була проведена на підставі електрофотографічних копій, а не оригіналів документів. Крім того, всупереч положенням Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджених наказом

Міністерства юстиції України 08 жовтня 1998 року № 53/5, у розпорядження експерта не були надані вільні, умовно-вільні та експериментальні зразки підпису.

Відхиляючи наданий заявником висновок експертизи, суд також врахував, що почеркознавча експертиза відноситься до криміналістичних експертиз, які проводяться виключно державними спеціалізованими установами.

ТОВ «Київська незалежна судово - експертна установа» не є суб'єктом судово-експертної діяльності в розумінні Закону України «Про судову експертизу» та не належить до сфери управління Міністерства юстиції України, а є самостійним суб'єктом господарювання, діяльність якого регулюється відповідно до чинного законодавства України.

Отже, висновок експерта від 26 червня 2020 року не є належним та допустимим доказом на підтвердження тих обставин, що арбітр Величко не брав участі у призначенні головуючого арбітра.

Чи правильні дії суду?

ЗАВДАННЯ MOOT-COURTS

- 1. За фабулою Кейсу 1 виконайте завдання 4.*
- 2. За фабулою Кейсу 2 виконайте завдання 4.*

Тема 6. Доарбітражний порядок врегулювання спору.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Доарбітражні порядок врегулювання спору: поняття, форми, наслідки недотримання.
2. Вжиття заходів забезпечення позову, пред'явленого до арбітражного суду.
3. Компетенція арбітражних і державних судів при застосуванні заходів забезпечення позову, пред'явленого до арбітражного суду.

ЗАВДАННЯ

1. У лютому 2020 року ВАТ «Юг Картон» звернулося до суду з клопотанням про надання дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 27 жовтня 2019 року, за яким з ТОВ «Юг Картон-

Україна» на користь компанія «MADA AL SAUDIA FOR TRADE AND DEVELOPMENT» (Саудівська Аравія) стягнуто заборгованість за контрактом. Ухвалою від 28 квітня 2020 року у задоволенні клопотання відмовлено, адже ВАТ «Юг Картон» та ТОВ «Юг Картон-Україна» не було дотримано арбітражної процедури, оскільки перед зверненням до міжнародного комерційного суду не проведено переговорів, обов'язковість яких встановлено укладеним між ними контрактом. ВАТ «Юг Картон» звернулося із апеляційною скаргою на зазначену ухвалу суду, посиляючись на те, що при розгляді клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення арбітражного суду, суд першої інстанції позбавлений повноважень щодо збирання і дослідження нових доказів та переоцінки висновків, встановлених арбітражним судом.

Яке рішення за результатами розгляду апеляційної скарги має прийняти суд? Який порядок видачі виконавчих листів на примусове виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу?

2.У лютому 2021 року представник компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА», яка має статус позивача в міжнародному комерційному арбітражі, Богданцева І. В. подала заяву про забезпечення позову щодо майна компанії «Елан софт ЛЛП», яка має статус відповідача в міжнародному комерційному арбітражі.

Представник компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» посилалася на те, що компанія «Елан софт ЛЛП», знаючи про розгляд зазначеного спору в Арбітражі GAFTA, намагається вивезти із зернового складу залишки пшениці аби уникнути звернення стягнення на зазначений товар у разі виконання рішення міжнародного арбітражу.

Ухвалою Апеляційного суду Одеської області від 22 лютого 2021 року, постановленою ним як судом першої інстанції, заяву представника компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» про забезпечення позову задоволено.

Застосовано зустрічне забезпечення на випадок відшкодування збитків компанії «Елан софт ЛЛП» шляхом поруки товариства з обмеженою відповідальністю ТОВ «Краншип» (далі - ТОВ «Краншип») відповідно до договору про надання послуг поручительства від 21 лютого 2021 року, укладеного між компанією «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» і ТОВ «Краншип», у розмірі 6 637 610,64 грн, що еквівалентно 245 175,05 дол. США.

Ухвала апеляційного суду мотивована тим, що суду надано докази того, що станом на 19 лютого 2021 року на складі ТОВ Фірма «Давос» на території портового пункту Кілія ДП «Морський торговельний порт Усть-Дунайськ» знаходиться 1 290,395 тон пшениці із партії вантажу, завезеного на виконання контракту від 20 вересня 2019 року № S-U-MW-2017/1/6, а також, що вартість 1 тони пшениці становить 184,00-190,00 дол. США. Між компаніями «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» та «Елан софт ЛЛП» порушена арбітражна справа про стягнення з компанії «Елан софт ЛЛП» збитків у розмірі 425 720,00 дол. США, спір між сторонами фактично виник з приводу

поставки пшениці, частина якої зберігається на зерноскладі ТОВ Фірма «Давос», а тому наявні ризики, що компанія «Елан софт ЛЛП» може вивезти із зернового складу залишки пшениці для уникнення звернення стягнення на цей товар у разі виконання рішення міжнародного арбітражу.

Не погоджуючись із вказаною ухвалою апеляційного суду, постановленою ним як судом першої інстанції, компанія «Елан софт ЛЛП» подала до Верховного Суду апеляційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення судом процесуального права, просила скасувати оскаржувану ухвалу та відмовити в задоволенні заяви компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» про забезпечення позову.

Апеляційна скарга мотивована тим, що апеляційний суд, застосовуючи заходи забезпечення позову, керувався лише намірами ухилення компанії «ЕЛАНСОФТ ЛЛП» від виконання договірних зобов'язань, хоча сама по собі ця обставина не може бути підставою для забезпечення позову. Невиконання зобов'язань за договором є предметом спору, що потребує доведення, тому не можна розглядати твердження компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» як безспірні та такі, що обґрунтовують необхідність забезпечення позову.

У апеляційній скарзі зазначено, що між компаніями «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» (має статус позивача в міжнародному арбітражі) та «Елан софт ЛЛП» (має статус відповідача в міжнародному арбітражі) існує спір з приводу виконання умов контракту від 20 вересня 2020 року № S-U-MW-2017/1/6, який розглядає Арбітраж GAFTA. До спірних правовідносин застосовується англійське право, а тому Апеляційний суд Одеської області не може об'єктивно надати оцінку природі спірних правовідносин, обраному позивачем способу захисту порушеного права, а також запропонованим ним заходам забезпечення позову, оскільки це є повноваженнями Арбітражу GAFTA. У зв'язку з викладеним скаржник вважав, що вжиття заходів забезпечення позову в цій справі повинно здійснюватися виключно судом, компетентним розглядати спір по суті.

В апеляційній скарзі компанії «Елан софт ЛЛП» зазначено, що, забезпечуючи позов компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА», апеляційний суд не проаналізував підстав пред'явленого цією компанією позову, способу захисту порушеного права та як наслідок запропонованих заходів забезпечення цього позову. Зокрема, суд не врахував, що позивач обґрунтовує обставини неналежного виконання продавцем своїх договірних зобов'язань перепискою у додатку Whatsapp, а також того, що компанія «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» в позовній заяві зазначала, що зазнала збитків у вигляді різниці між ціною договору та дійсною або можливою вартістю товару на дату виникнення прострочення (175 750 дол. США), що за своєю природою є упущеною вигодою та підлягає доказуванню в межах провадження Арбітражу GAFTA. Також суд апеляційної інстанції не врахував того, що позивач просив стягнути на його користь витрати у сумі 250 000,00 дол. США, понесені у зв'язку з транспортуванням і зберіганням товару за договором, укладеним не з відповідачем, а з іншою компанією, у

зв'язку з чим причинно-наслідковий зв'язок між такими витратами та юридично значимими діями повноважних осіб в межах виконання умов контракту від 20 вересня 2019 року № S-U-MW-2019/1/6 не є безспірним та потребує дослідження під час розгляду справи по суті.

Крім того, компанія «Елан софт ЛЛП» стверджувала, що апеляційний суд здійснив повторне забезпечення позову компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА», оскільки ухвалою Господарського суду Одеської області від 29 грудня 2018 року частково задоволено заяву про забезпечення позову компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» до ТОВ «Давос», треті особи: ДП «Морський торгівельний порт Усть-Дунайськ», компанія «Елан софт ЛЛП», про зобов'язання виконати умови договору зберігання у справі № 916/54/20. Зокрема, наведеним судовим рішенням ТОВ «Давос» було заборонено без відповідного розпорядження компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» здійснювати вивантаження зі складу на території порту Кілія пшениці до ухвалення остаточного судового рішення по даному спору.

У подальшому за результатами перегляду ухвали Господарського суду Одеської області від 29 грудня 2020 року в апеляційному порядку її було скасовано, а в задоволенні заяви компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» про забезпечення позову відмовлено.

Крім того, компанія «Елан софт ЛЛП» посиалася на те, що арештована пшениця насправді належить фермерському господарству «Дінекс-Агро».

У апеляційній скарзі також зазначено, що апеляційний суд розглянув заяву про забезпечення позову за відсутності доказів належного повідомлення про дату та час судового засідання особи, щодо якої вживаються заходи забезпечення позову.

Проаналізуйте доводи відповідача. Чи дотримано процедуру забезпечення позову? Яке судове рішення має ухвалити суд апеляційної інстанції? Складіть проект арбітражної угоди та арбітражного застереження відносно зазначеної справи.

ЗАВДАННЯ MOOT-COURTS

1. За фавбулою Кейсу 1 проведіть досудовий порядок врегулювання спору у формі переговорів за гарвардською моделлю.

2. За фавбулою Кейсу 2 проведіть досудовий порядок врегулювання спору у формі переговорів за гарвардською моделлю.

Тема 7. Рішення арбітражного суду (award), його значення. Визнання іноземних арбітражних рішень як умова приведення його до виконання.

Лекції – 4 год.

Практичне заняття - 4 год.

Питання для обговорення:

- 1.Рішення арбітражного суду (award), його значення.
- 2.Судовий контроль за рішеннями міжнародного комерційного арбітражу.
- 3.Порядок розгляду заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу.
- 4.Виконання рішень національних та іноземних арбітражних судів.
- 5.Порядок розгляду справ про надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

ЗАВДАННЯ

1. До Святошинського районного суду м. Києва надійшло клопотання АТ «Авіа-Сервіс» (Російська Федерація) про надання дозволу на примусове виконання рішення МКАС при ТПП РФ від 04 жовтня 2021 року у справі № 200/2019 за позовом АТ «Авіа-Сервіс» до Державної акціонерної холдингової компанії «Ластівка» (Україна) про стягнення коштів.

ДАХК «Ластівка» заперечувала проти задоволення клопотання, оскільки примусове виконання рішення МКАС при ТПП РФ від 04 жовтня 2021 року буде суперечити публічному порядку України в частині провадження та дотримання режиму санкцій проти окремих компаній оборонного комплексу Російської Федерації та щодо оборонного сектору країни-агресора.

Який порядок приведення до примусового виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів? Які підстави для відмови у визнанні та наданні дозволу на примусове виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу?

2. У квітні 2021 року компанія Agribusiness звернулася до апеляційного суду із заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2019 року у справі за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Преміум» до Agribusiness про стягнення вартості наданих послуг та відшкодування витрат по сплаті арбітражного збору.

Залишаючи без руху заяву компанія Agribusiness, апеляційний суд, відповідно до ухвали від 05 травня 2021 року, зазначив, що до заяви додано копію рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2020 року, тоді як у прохальній частині заяви заявник просить скасувати рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 21 вересня 2019 року. Крім того, надана заявником копія рішення арбітражного суду завірена неналежним чином, оскільки нотаріально не засвідчена. Тому, апеляційний суд постановив, що заявнику необхідно подати заяву з виправленими недоліками.

На виконання вимог вказаної ухвали суду, 24 травня 2020 року компанія Iltta Agribusiness DMCC подала заяву, в якій уточнила дату винесення оскаржуваного рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті, а саме 19 грудня 2019 року. Також, до заяви компанія додала завірнену належним чином копію рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 19 грудня 2019 року.

Повертаючи заяву компанії Agribusiness, апеляційний суд керуючись ч. 6 ст. 455 ЦПК України виходив із того, що заявник не усунув недоліки заяви, визначені в ухвалі від 05 травня 2020 року в повному обсязі, а саме, не подав заяву з виправленими недоліками.

Не погодившись із вказаною ухвалою суду, 11 червня 2020 року компанія Agribusiness подала до Верховного Суду апеляційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення апеляційним судом, норм процесуального права, просить скасувати ухвалу апеляційного суду та направити справу для продовження розгляду.

Які вимоги до форми та змісту заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу встановлені законодавством? Чи підлягає апеляційна скарга задоволенню?

3. У листопаді 2021 року акціонерне товариство «РН-Транс» (далі - АТ «РН-Транс») звернулось до суду із заявою про надання дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті Російської Федерації (м. Москва) (далі - МКАС при ТПП РФ) від 20 квітня 2019 року у справі № 57/2018 за позовом АТ «РН-Транс» до товариства з обмеженою відповідальністю «ІТЕК-ТРАНС» (далі - ТОВ «ІТЕК-ТРАНС») про стягнення грошових коштів.

Заява обґрунтована тим, що 31 грудня 2019 року між сторонами було укладено договір транспортної експедиції. У зв'язку з невиконанням ТОВ «ІТЕК-ТРАНС» своїх зобов'язань за вищевказаним договором АТ «РН-Транс» звернулось до міжнародного арбітражу. Рішенням МКАС при ТПП РФ від 20 квітня 2010 року у справі № 57/2018 позов АТ «РН-Транс» задоволено, стягнуто з ТОВ «ІТЕК-ТРАНС» на користь АТ «РН-Транс» 1 584 612,47 доларів США та 2 463 091,11 російських рублів на відшкодування витрат зі сплати арбітражного збору.

Посилаючись на те, що вищевказане рішення арбітражного суду набрало законної сили, проте боржником добровільно не виконується, АТ «РН-Транс» просило надати дозвіл на примусове виконання рішення МКАС при ТПП РФ від 20 квітня 2018 року у справі № 57/2018 та видати виконавчий лист про стягнення з ТОВ «ІТЕК-ТРАНС» на користь АТ «РН-Транс» заборгованості у розмірі 1 584 612,47 доларів США

Суд першої інстанції вказану заяву задовольнив, посилаючись на те, що обставини, встановлені арбітражним рішенням, не стосуються суспільних, економічних та соціальних основ діяльності держави, рішення не спрямоване

на порушення публічного порядку, не є таким, що порушує публічний порядок.

У апеляційній скарзі ТОВ «ІТЕК-ТРАНС» просить скасувати оскаржені судові рішення та ухвалити нове рішення про відмову у задоволенні заяви, посилаючись на те, що суд першої інстанції розглянув заяву без виконавчого документа, чим порушив положення ч. 4 ст. 466 ЦПК України, а також не звернув увагу на те, що визнання й виконання рішення МКАС суперечить публічному порядку.

Проаналізуйте ситуацію. Що слід розуміти під публічним порядком та чи є підстави для скасування судового рішення суду першої інстанції?

4. Товариство з обмеженою відповідальністю «СІТІПОРТ» (далі - ТОВ «СІТІПОРТ») у березні 2021 року звернулося до суду із заявою про визнання та надання дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (далі - МКАС при ТПП України) від 21 січня 2020 року у справі АС № 611р/2018 та видачу виконавчого листа.

Ухвалою суду першої інстанції від 20 липня 2021 року заяву ТОВ «СІТІПОРТ» про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду задоволено, надано дозвіл на примусове виконання рішення МКАС при ТПП України

Не погодившись із вказаним судовим рішенням, ВАТ «АК «ТрансАеро» подано апеляційну скаргу, в якій просить скасувати існуюче та ухвалити нове судові рішення про відмову у задоволенні заяви про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу. Заявник посилається на порушення судом першої інстанції норм матеріального та процесуального права.

Апеляційна скарга обґрунтовується тим, що заявник не був належним чином повідомлений про розгляд справи у суді першої інстанції, оскаржувані судові рішення не відповідають правилам статей 3, 7, 9 Київської угоди та статей 22, 55 Мінської конвенції, зокрема, щодо порушення принципу рівності захисту прав та свобод суб'єктів господарювання, визначення держави, на території якої має виконуватися рішення МКАС при ТПП України, а також наявності ще одного рішення суду між тими ж сторонами та щодо того ж предмета спору. Суд не надав, на переконання заявника, юридичної оцінки рішенням судів Російської Федерації, якими визнано ВАТ «АК «ТрансАеро» банкрутом, а ТОВ «СІТІПОРТ» включено до реєстру вимог кредиторів. Додатково заявник зазначав, що виконання рішення МКАС при ТПП України від 21 січня 2019 року порушує публічний порядок України у зв'язку з подвійним стягненням з боржника суми боргу.

У відзиві на апеляційну скаргу ТОВ «СІТІПОРТ» просить відмовити у задоволенні касаційної скарги ВАТ «АК «ТрансАеро» з таких підстав. На переконання стягувача, заявник неправильно тлумачить положення статті 9 Київської угоди, рішення між сторонами спору щодо стягнення боргу ухвалювалось лише МКАС при ТПП України, інше рішення між тими ж

сторонами щодо того ж предмета спору відсутнє. Початок процедури банкрутства боржника не є підставою для скасування оскаржуваних судових рішень, оскільки рішення МКАС при ТПП України постановлено до початку такої процедури та постановлення ухвали судом першої інстанції. Рішення МКАС при ТПП України заявник не оскаржував. Дія Закону Російської Федерації «Про неплатоспроможність (банкрутство)» не поширюється на територію України, а тому його норми не може бути застосовано до правовідносин щодо стягнення боргу за рахунок майна боржника, яке знаходиться на території України, та на користь юридичної особи-резидента України.

Проаналізуйте ситуацію та надайте правову оцінку доводам сторін.

5. У липні 2019 року АТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» звернулося до Господарського суду Київської області з позовом до ФОП Шаталова Едуарда Володимировича, який діяв від імені АТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» за договором морського агентування, та до ДІЛЕКС ЧАРТЕРІНГ АПС (DEALEX CHARTERING ApS) про визнання арбітражного застереження у договорі про перевезення великовагових і великогабаритних вантажів № 15/13 від 16.04.2013, укладеного між відповідачами, таким, що не може бути виконаним, внаслідок істотної помилки сторін у назві арбітражного суду, місця арбітражу, регламенту арбітражу, мови арбітражу та матеріального права держави, а також з вимогами про визнання арбітражного застереження недійсним.

Відповідно до договору про перевезення, у російськомовному варіанті договору немає згадування назви будь-якого арбітражу або суду, а дослівно письмове арбітражне застереження «GMAA Bremen Law» перекладається, як: «Право Бремену Німецької Морської Арбітражної Асоціації», у зв'язку з чим позивач вважає, що сторонами визначено неіснуючий закон, який повинен бути застосований під час вирішення спору, а саме - Право Бремену (Bremen Law). Відтак, існують правові підстави для визнання статті 29 договору від 16.04.2013 № 15/13 про перевезення недійсною.

Арбітражним рішенням Німецької Морської Асоціації Арбітражу від 21.08.2015 задоволено позов компанії ДІЛЕКС ЧАРТЕРІНГ АПС (DEALEX CHARTERING ApS) до ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» та присуджено до стягнення основної суми заборгованості за договором перевезення великовагових і великогабаритних вантажів; процентів; компенсації за юридичні послуги; витрат на арбітражний розгляд у розмірі.

Ухвалою від 01.07.2016 визнано і надано дозвіл на виконання рішення Арбітражного Трибуналу Німецької Морської Асоціації Арбітражу від 21.08.2015.

Приймаючи справу до розгляду, суд зауважив, що Арбітражний Трибунал Німецької Морської Асоціації Арбітражу вирішував питання про свою компетенцію щодо розгляду саме спору між ДІЛЕКС ЧАРТЕРІНГ АПС (DEALEX CHARTERING ApS) та АТ "ДАТ "Чорноморнафтогаз" про

стягнення заборгованості та процентів, з позовом про який до нього звернулась сторона, а не розглядав вимоги про визнання недійсною арбітражної угоди та визнання її такою, що не може бути виконаною з підстав наведених у позові у цій справі. Арбітражний суд не наділено компетенцією вирішення питання дійсності, чинності та виконуваності арбітражної угоди за ст. 2 Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йорк, 1958 рік) та ст. 8 Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж" у випадку подання позову до національного суду. Не було узгоджено сторонами в оспорюваній арбітражній угоді необхідність передання до арбітражу спору про недійсність самої арбітражної угоди.

Що стосується наданого дозволу на примусове виконання вказаного рішення арбітражу на території України, то суд зауважив, що будь-який інший спір у вказаному провадженні між сторонами угоди судами не розглядався, суди не досліджували та не могли досліджувати дійсність та виконуваність арбітражного застереження.

Суд дійшов висновку про те, що позов про визнання недійсною арбітражної угоди, у тому числі викладеної у формі арбітражного застереження, може бути розглянутий господарським судом по суті, оскільки це відповідає нормам Конституції України та вимогам чинного законодавства України, є ефективним способом захисту прав і законних інтересів та не суперечить нормам міжнародного права.

Проаналізуйте аргументи суду. Чи підлягає вирішенню (розгляду по суті) в господарських судах спір щодо визнання арбітражного застереження у договорі недійсним та таким, що не може бути виконане, після винесення арбітражного рішення, що охоплюються цим застереженням, та після надання національним судом дозволу на примусове виконання вказаного рішення арбітражу на території України? Які процесуальні наслідки подання до господарського суду такого позову після вирішення спору по суті в арбітражі та надання національним судом дозволу на примусове виконання вказаного рішення арбітражу на території України? Як співвідносяться питання щодо можливості визнання недійсним арбітражного застереження в судовому порядку та принцип юридичної визначеності?

6. У травні 2021 року Публічне акціонерне товариство «Укрнафта» (далі - ПАТ «Укрнафта») звернулося до суду зі заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-Промисловій палаті України від 15 лютого 2021 року у справі за позовом Shandong Kerui Petroleum Equipment Co., Ltd до ПАТ «Укрнафта» про стягнення заборгованості по сплаті поставленого товару, відшкодування витрат на оплату арбітражного збору.

На обґрунтування заяви ПАТ «Укрнафта» зазначив, що 26 листопада 2015 року ПАТ «Укрнафта» і Shandong Kerui Petroleum Equipment Co., Ltd (далі - Shandong) уклали контракт № 20/238-МТР, згідно з яким Shandong зобов'язалася поставити товар (обладнання), а ПАТ «Укрнафта» - його

оплатити. 17 лютого 2016 року Shandong виставило ПАТ «Укрнафта» рахунок за поставку товару за контрактом, а в подальшому 03 липня 2018 року ПАТ «Укрнафта» отримало від Shandong повідомлення щодо заміни кредитора, в якому було зазначено, що згідно акту суброгації від 12.10.2016 року, компанія Shandong отримала страхове відшкодування від China Exportand Credit Insurance Corporation «Sinasure» (страховик). У вказаному акті суброгації компанія Shandong відступила право вимоги виплати заборгованості, в тому числі щодо контракту № 20/238-МТР з ПАТ «Укрнафта» компанії China Exportand Credit Insurance Corporation «Sinasure».

19 вересня 2019 року Shandong подало до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України позовну заяву про стягнення з ПАТ «Укрнафта» заборгованості за контрактом № 20/238-МТР у повному розмірі.

ПАТ «Укрнафта» вказує на те, що 18 грудня 2019 року ним було списано кредиторську заборгованість перед Shandong у зв'язку із закінчення строку позовної давності та отриманням Shandong страхового відшкодування від страховика і відступлення прав вимоги на користь страховика. Того ж дня ПАТ «Укрнафта» подало відзив на позовну заяву до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України.

ПАТ «Укрнафта» зазначає, що ні Shandong, ні страховик не надали до арбітражного суду копій страхового поліса, а також інших первинних документів щодо акта суброгації від 12 жовтня 2016 року. Вважає, що з 12 жовтня 2016 року стороною контракту № 20/238-МТР від 26 листопада 2015 року був страховик, а тому Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України не мав компетенції розглядати спір за позовом Shandong Kerui Petroleum Equipment Co., Ltd, оскільки арбітражним застереженням, що міститься у контракті, передбачено, що до суду можуть бути передані спори між його сторонами.

Зазначає, що основною підставою для скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 15 лютого 2021 року у справі № 151/2019 є те, що після відступлення прав вимоги на користь страховика компанія Shandong припинила бути стороною контракту і арбітражного застереження. Тобто, рішення слід скасувати на підставі третього абзацу п. 1 ч. 2 ст. 34 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» у зв'язку з тим, що рішення містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди.

06 вересня 2021 року представником Shandong було подано пояснення щодо доводів заяви. Shandong зазначає, що рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України від 15 лютого 2021 року є законним, обґрунтованим та відповідає вимогам процесуального та матеріального права.

Звертає увагу, що ПАТ «Укрнафта» отримав копію рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України від 15 лютого 2021 року- 19 лютого 2021 року, а до суду з заявою про скасування рішення звернувся 19 травня 2021 року, тобто с пропуском строку.

Звертає увагу, що China Exportand Credit Insurance Corporation (страховик) не відмовилась надати копію страхового полісу, а повідомила, що копія страхового полісу не збереглась. Крім того, ПАТ «Укрнафта» не заперечує того факту, що ним не було здійснено оплати на користь Shandong чи China Exportand Credit Insurance Corporation за контрактом №20/238-МТР від 26.11.2015 року, отже заявник підтвердив факт порушення своїх зобов'язань за вказаним контрактом.

Проаналізуйте доводи сторін.

ЗАВДАННЯ MOOT-COURTS

1. За фабулою Кейсу 1 виконайте завдання 5, 6.

2. За фабулою Кейсу 2 виконайте завдання 5, 6.

Тема 8. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів.

Лекції – 4 год.

Практичне заняття - 4 год.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика медіації як альтернативного способу розгляду цивільних справ.
2. Регуляторні аспекти запровадження медіації в Україні та за кордоном.
3. Міжнародні стандарти нормативного регулювання медіації в межах Ради Європи та Європейського Союзу.
4. Принципи медіації.
5. Види медіації та її моделі.
6. Загальна характеристика стадій медіації.
7. Учасники медіації, їх загальна характеристика. Медіатор як учасник медіації, його компетентності.
8. Угода, укладена за результатами медіації, особливості її виконання.
9. Медіація та цивільне судочинство.
10. Особливості застосування медіації в різних правничих професіях (суддя, адвокат, нотаріус, приватний виконавець тощо).
11. Інтеграція медіації у квазісудові способи альтернативного розгляду цивільних справ.

ЗАВДАННЯ

1. У вересні 2021 року Афанасьєв П. В. звернувся до Приморського районного суду м. Одеси з позовом до Афанасьєвої О. А. та Підлісного А. І. про визнання недійсним правочину та поділ спільного майна подружжя. Позивач зазначав, що з 17.09.2005 до 01.09.2021 р. перебував у шлюбі з

відповідачкою. За час шлюбу ними придбано легковий автомобіль та квартиру. Відповідачка самовільно, без його згоди, продала спірний автомобіль своєму батьку - відповідачу по справі Підлісному А. І. Позивач просив визнати недійсним договір купівлі-продажу легкового автомобіля та провести поділ нерухомого майна: виділити відповідачці квартиру; вирішити питання про сплату грошової компенсації за частку у вартості спільного нажитого майна; виділити йому у власність спірний автомобіль та вирішити питання про виплату ним грошової компенсації за частку автомобіля на депозитний рахунок суду.

Відповідачка звернулася до суду із зустрічним позовом про поділ майна подружжя. Позивачка просила розділити спільне майно подружжя, виділивши їй у власність будівельні матеріали на суму 100000 грн., придбані за час шлюбу; виділити позивачу у власність квартиру; вирішити питання про стягнення грошової компенсації у випадку встановлення відхилення від рівності часток подружжя.

Під час попереднього судового засідання сторони виявили бажання передати справу на розгляд медіатору. Суддя постановила ухвалу про відмову у передачі справи на вирішення за допомогою процедури медіації та продовження розгляду справи, мотивуючи недоцільністю проведення медіації складністю справи.

Чи правильні дії суду? Яка існує практика законодавчого регулювання медіаційних процедур у сфері цивільної юрисдикції?

2. Іваницький А. І. звернувся до суду із позовом про захист честі, гідності та ділової репутації до газети «Вісті» та Кондратьєвої О. М., мотивуючи свій позов неправдивістю інформації щодо невідповідних умов праці на його підприємстві із вироблення добрив, що містилася у статті Кондратьєвої О. М., надрукованої у газеті «Вісті».

Під час судового засідання сторони виявили бажання скористатися процедурою присудової медіації та подали про це відповідне клопотання. Суддя задовольнила клопотання і постановила ухвалу про закриття провадження у справі та передачу справи на розгляд медіатору - консультанту суду Самойловій С. М.

Чи правильні дії суду? Які види медіації вам відомі? Як медіація інтегрується у судовий процес?

3. Колісник О. П. звернулася до суду із заявою про обмеження дієздатності її чоловіка Колісника Г. П., мотивуючи свою заяву тим, що останній систематично відвідує платні сайти гри в покер, де витрачає усю заробітну плату, що свідчить про те, що її чоловік зловживає азартними іграми, чим ставить себе та свою сім'ю у скрутне матеріальне становище.

Під час судового засідання сторони виявили бажання звернутися до медіатора для врегулювання конфлікту. Суддя постановив ухвалу про зупинення провадження у справі для проведення процедури медіації. За

результатами медіації було укладено медіаційну угоду, яка після відновлення провадження у справі була затверджена судом як мирова.

Чи правомірні дії суду? Яке співвідношення медіаційної та мирової угоди?

4. ТОВ «Дніпробуд» уклало з ПП «Справа» договір будівельного підряду, за яким зобов'язалося збудувати складські приміщення для зберігання лісоматеріалів. У договорі містилося медіаційне застереження. ТОВ «Дніпробуд» зобов'язання за договором не виконало. Під час медіаційних процедур сторони домовилися про те, що ТОВ «Дніпробуд» замість виконання робіт за договором надасть ПП «Справа» будівельні матеріали протягом 1 місяця. Однак зі спливом вказаного строку матеріали надані не були. ПП «Справа» звернулося до суду із заявою про видачу виконавчого листа. Суддя, розглянувши відповідну заяву, видав виконавчий лист на примусове виконання медіаційної угоди.

Чи правильні дії суду? Чи може бути виконана медіаційна угода у примусовому порядку?

5. Рішенням Московського районного суду м. Харкова від 12.04.2022 р. шлюб між Петренко П. М. та Петренком Т. Н. було розірвано. Проте між колишнім подружжям залишилося багато невирішених питань. Зокрема, про те, з ким має проживати донька та син подружжя, а також погодження зустрічей з другим із батьків; про поділ спільної сумісної власності подружжя (будинку, квартири, легкового автомобіля, двох вантажівок, депозитного рахунку в банку, а також колекції картин Моне); про те, з ким залишиться проживати пес породи Лабрадор Ретривер на прізвисько Денвер, подарований їм на весілля. Для вирішення зазначених питань сторони вирішили звернутися до медіатора, яким обрали адвоката Іванова П. М.

Яка суть медіаційних процедур? Які вимоги висуваються до медіатора відповідно до міжнародних стандартів у цій сфері? Чи може медіатором бути суддя, адвокат, викладач кафедри цивільного процесу? Проведіть модельну медіаційну процедуру.

6. До адвокатського об'єднання «Іванов і партнери» звернулося ТОВ «Світоч» з проханням провести медіацію між ним та ТОВ «Привіт» щодо недопоставки тари. Медіацію було проведено старшим партнером адвокатського об'єднання Магницьким Л.К., однак вона не завершилася досягненням згоди. Після цього керівним партнером адвокатського об'єднання «Іванов і партнери» Івановим Т. М. було подано позов до господарського суду, де у якості доказу було додано аудіозапис, зроблений під час медіації, на якому ТОВ «Привіт» визнає факт недопоставки тари. Дізнавшись про те, що одне й те саме адвокатське об'єднання проводило медіацію, а в подальшому подало позов у справі ТОВ «Привіт» написало скаргу до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, в якій зазначалося про порушення правил адвокатської етики.

Чи порушені принципи медіації у цьому випадку? Що слід робити учасникам?

7. До медіатора Олени звернулися сторони – Тетяна та Андрій – для проведення медіації. Після проведення декількох медіаційних сесій Олена та Тетяна зустрілися випадково у дитячому садочку, де з'ясувалося, що їх діти ходять до однієї групи. Тетяна запропонувала нічого не говорити про це другій стороні – Андрію, адже він як завжди зробить з мухи слона та всі зусилля, які вони досягли у медіації за декілька зустрічей з Оленою будуть зіпсовані. Олена погодилася на це, зауваживши, що таку складну сторону, як Андрій, ще треба пошукати.

Чи порушені принципи медіації у цьому випадку? Що слід було зробити учасникам? Чи може бути Олена медіатором у цій справі?

8. Дмитро та Олег брали участь у медіації, проте не досягли домовленості та припинили цю процедуру, звернувшись до суду. Під час розгляду справи в суді Дмитро заявив клопотання про виклик у судові засідання для допиту як свідка медіатора, який проводив медіацію, для посвідчення того факту, що з метою не допустити його вихід із медіації медіатор не реагувала на його прохання дозволити йому вийти та прийняти ліки, та продовжувала проведення медіації, зачинивши двері на ключ. Суд викликав медіатора у судові засідання для допиту, під час якого остання все заперечувала.

Чи порушені принципи медіації у цьому випадку? Чи правильні дії суду? Чи правильні дії медіатора?

КЕЙСИ ДЛЯ ВПРАВ З МЕДІАЦІЇ

Кейс 1

Сторони:

власник складу

орендар

З 2011 року ТОВ ММД орендує складські приміщення у ТОВ Nota group. Вартість оренди за місяць - 25000 грн. Від самого початку їхніх відносин орендар нерегулярно здійснював платежі власнику.

У червні 2021 року власник відправив рекомендований лист до орендаря, який вже запізнювався з виплатами протягом 2 місяців, і попросив виконати платежі протягом 10 днів після отримання листа. Власник попередив, що якщо орендар не виконає цього прохання, договір буде розірвано, а власник вимагатиме звільнити приміщення і здійснити повну орендну плату до 1 липня 2021 року.

Орендар не виконав вимогу. 1 липня 2021 року орендар отримав електронний лист про одностороннє розірвання договору оренди. 13 вересня 2021 року орендар перемістив частину своїх товарів з комори на територію двору власника. Інші товари були вилучені працівниками власника 1 жовтня 2021 року і розміщені за межами території двору власника. Деякі товари були пошкоджені під час виселення. 28 вересня 2021 року орендар сплатив орендну плату за період до липня 2021 року. 1 жовтня склад було повністю звільнено, а власник відправив електронний лист, вимагаючи від орендаря прибрати решту товару з його двору і зробити повні платежі до 1 листопада 2021 року. Рахунок-фактуру також було додано до електронної пошти для:

1. Орендна плата з 2021-07-01 до 2021-10-31 (всього $4 \times 25000 = 100000$ грн.);
2. Простій складського приміщення - 10000 грн.;
3. Прибирання приміщення для зберігання – 10000 грн.

Орендар не здійснив повну оплату до 1 листопада 2021 року. 3 листопада 2021 року він попросив власника сховища виплатити йому 20000 грн. за товар, пошкоджений під час виселення. Сторони вирішили спробувати врегулювати свій спір за допомогою процедури медіації.

Завдання 1. Поділіться на групи з трьох осіб (медіатор та сторони). Сторони мають бути розподілені на власника складу та орендаря. Завдання полягає у проведенні медіації. Конфіденційну інформацію сторонам надасть викладач. Конфіденційна інформація однієї сторони не має бути відома другій стороні. Медіатор не має знати ні загальної інформації, ні конфіденційної інформації сторін.

Кейс 2

Сторони:

Наталя де ла Порт, власниця будинку у Франції, 50 років;

Володимир Дотчман, захоплюється Францією та французами.

Володимир Дотчман нещодавно успадкував 90 000 євро від померлої далекої тітки. Він завжди мріяв мати другий дім у Бретані, Франції. Нарешті він знайшов ідеальне місце, котедж 17-го століття на ізольованому схилі пагорба з видом на річку.

Нинішній власниці, французенці п'ятдесяти років, Наталії де ла Порт, довелося неохоче продати будинок після третього розлучення, у неї було недостатньо можливостей, щоб забезпечити обслуговування такого будинку, як цей.

Володимир уже чотири рази дивився будинок і провів досить багато часу з агентом з нерухомості та Наталією, щоб домовитися про ціну. Нарешті Наталія забрала 5% від ціни, і була укладена угода на суму 86 000 євро, включаючи меблі. Володимир побачив, що будинок повністю умебльований, і вважав дуже вигідним для себе. Наталія не розуміла, чому Володимир так наполягав щодо меблів і змінив ціну. Крім того, вони домовилися, що Володимир може використовувати ділянку до продажу. Продаж ділянки залежав від сприятливого звіту про оцінку.

На початку все йшло добре. Проте під час другого візиту Володимир помітив, що багато дрібних речей, таких як каструлі, сковорідки і тачка біля сараю, зникли. Тоді Володимир про це не згадав, але під час його третього візиту стільці зникли з їдальні, а також зникли телевізор і одне з ліжок. Володимир зателефонував Наталії і поскаржився на це. Наталія сказала йому, що ці речі належать їй і що він не повинен втручатися в її справи. Володимир сказав, що очікує, що вона поверне речі. Тоді Наталія поклала трубку.

Через кілька днів оцінювач надав звіт і повідомив, що майно загалом у належному стані. Проте одна зі стін постраждала від вологи, а система очистки стоків була настільки старою, що її довелося повністю замінити. Цей ремонт коштуватиме від 3400 до 4500 євро.

Оцінювач випадково повідомив Володимиру, що більшість меблів з дому вивезено. Володимир розлютився, одразу зателефонував Наталії і сказав, що вона має негайно все повернути, а через ремонт доведеться переглянути ціну. Наталія була дуже засмучена і емоційна: «Якщо ти так поводишся, то можеш забути про угоду».

Згодом Володимир зв'язався зі своїм адвокатом, який, у свою чергу, зв'язався з іншою стороною. Було домовлено, що Володимир поїде в Бретань для приватної зустрічі з Франсуа для останньої спроби вирішити проблему.

Завдання 1. Поділіться на групи з трьох осіб (медіатор та сторони). Сторони мають бути розподілені на Володимира та Наталю. Завдання полягає у проведенні медіації. Конфіденційну інформацію сторонам надасть викладач. Конфіденційна інформація однієї сторони не має бути відома другій стороні. Медіатор не має знати ні загальної інформації, ні конфіденційної інформації сторін.

Кейс 3.

Сторони:

Ганна

Представник фітнес-клубу

До фітнес-клубу «Спорт – це життя» за рекомендаціями своїх знайомих мала намір потрапити Марина – молодий лікар зі спортивної медицини. Зокрема, наприкінці березня Марина прийшла до фітнес-клубу на гостьовий візит, який передбачав знайомство з клубом для подальшого придбання клубних карт. Вона відвідала басейн і сауну, де її оглянув лікар, а також тренажерний зал, де була проведена консультація інструктора.

Під час гостьового візиту Марина вирішила одразу придбати клубну карту на рік, сплативши половину її вартості й підписавши договір із фітнес-клубом. Решту суми вона мала віддати при першому відвідуванні, яке було заплановано на початок наступного місяця.

У день першого відвідування фітнес-клубу Марині довелося зіткнутися з неприязню нового адміністратора фітнес-клубу Ганни. Зокрема, остання зовсім не звертала увагу на нову клієнтку: не привіталася з нею, не допомогла зорієнтуватися, де переодягальня, на всі запитання відповідала грубим тоном, що вона зайнята і їй ніколи возитися з Мариною.

Будучи дуже вразливою людиною, Марина вирішила розірвати договір із фітнес-клубом, але ані його керівництво, ані юрист на зв'язок з нею не виходили. Коли ж Марина прийшла до фітнес-клубу та оголосила про те, що буде звертатися зі скаргою до органів захисту прав споживачів, їй все-таки призначили зустріч з юристом. Водночас юрист пояснив Марині, що для розірвання договору та повернення сплачених нею коштів необхідна наявність однієї з обґрунтованих підстав, що безпосередньо міститься в переліку договору.

Ознайомившись удома більш детально з умовами договору, Марина побачила, що такої підстави для розірвання договору, як «пихатість адміністратора клубу», у ньому, звісно, не було. Отже, перед нею був вибір: спробувати все ж таки відвідувати фітнес-клуб та не комунікувати з пихатим адміністратором або повністю втратити сплачені нею кошти. Відтак Марина вирішила продовжити свої заняття у фітнес-клубі. Проте за два тижні вона зрозуміла, що через поведінку адміністратора Ганни вона більше не може ходити до цього закладу. Її терпіння було повністю вичерпано. З огляду на це, Марина вирішила розірвати свої відносини з клубом, про що був повідомлений його директор. Разом із тим Марина мала намір і повернути сплачені нею гроші. Тому вона повідомила керівництво, що звертатиметься до суду.

Оцінивши всі ризики ситуації, керівництвом фітнес-клубу було запропоновано Марині пройти процедуру медіації з Ганною та спробувати вичерпати їхній конфлікт.

Завдання 1. Поділіться на групи з трьох осіб (медіатор та сторони). Сторони мають бути розподілені на Ганну та представника фітнес-клубу. Завдання полягає у проведенні медіації. Конфіденційну інформацію сторонам надасть викладач. Конфіденційна інформація однієї сторони не має бути відома другій стороні. Медіатор не має знати ні загальної інформації, ні конфіденційної інформації сторін.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

- 1.Альтернативний розгляд цивільних справ як окрема форма захисту цивільних прав.
- 2.Альтернативний розгляд цивільних справ у контексті міжнародного руху за доступність правосуддя.
- 3.Альтернативний розгляд цивільних справ та концепція “суду з багатьма дверима” в США.
- 4.Альтернативний розгляд цивільних справ та право на справедливий судовий розгляд
- 5.Цивільне судочинство та альтернативний розгляд цивільних справ
- 6.Поняття, ознаки та система способів альтернативного розгляду цивільних справ.
- 7.Джерела правового регулювання альтернативних способів розгляду цивільних справ.
- 8.Комбіновані способи альтернативного розгляду цивільних справ.
- 9.Принципи альтернативного розгляду цивільних справ.
- 10.Переговори та претензійний порядок як способи альтернативного розгляду цивільних справ.
- 11.Правова природа міжнародного комерційного арбітражу.
- 12.Роль міжнародного комерційного арбітражу у вирішенні спорів, що виникають у сфері зовнішньо-економічних відносин.
- 13.Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів.
- 14.Правове регулювання міжнародного арбітражного розгляду спорів та діяльності арбітражних судів в національному законодавстві різних держав.
- 15.Теорія делокалізації арбітражу і її значення.
- 16.Арбітражна угода як різновид третейського договору (угоди), її види.
- 17.Автономність арбітражної угоди.
- 18.«Патологічність» арбітражних угод.
- 19.Арбітрабельність спорів.
- 20.Теорія «компетенції компетенції» міжнародного комерційного арбітражу.
- 21.Гармонізація арбітражного розгляду та вплив Типового Закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж на внутрішньодержавні закони про міжнародний комерційний арбітраж.

22.Вплив принципів УНІДРУА на розгляді спорів, що впливають із міжнародних комерційних контрактів.

23.Концептуальні проблеми взаємодії законодавчого регулювання міжнародного комерційного арбітражу і Lex Foris.

24.Глобалізація як чинник процесів уніфікації міжнародного комерційного арбітражу.

25.Формування інтеграційного процесу у сфері міжнародних відносин та фрагментація юстиціальної діяльності міжнародного комерційного арбітражу.

26.Сучасна глобальна структура міжнародного комерційного арбітражу: проблеми та тенденції.

27.Роль державних судів щодо застосування Нью-Йоркської конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р.

28.Поняття загальних правил провадження у справі в міжнародному арбітражному суді.

29.Правила збирання, подання, дослідження та оцінки доказів в міжнародному комерційному арбітражі.

30.Сприяння державних судів міжнародному комерційному арбітражу в отриманні доказів: поняття, значення, форми та правове регулювання в різних державах.

31.Доарбітражний порядок врегулювання спору: поняття, форми, наслідки недотримання.

32.Вжиття заходів забезпечення позову, пред'явленого до арбітражного суду.

33.Рішення арбітражного суду (award), його значення.

34.Судовий контроль за діяльністю міжнародного комерційного арбітражу.

35.Підстави скасування рішення міжнародного арбітражного суду.

36.Виконання рішень національних та іноземних арбітражних судів.

37.Визнання іноземних арбітражних рішень як умова приведення їх до виконання.

38.Підстави відмови у визнанні та приведенні до виконання іноземного арбітражного рішення.

39.Порядок розгляду судами загальної юрисдикції заяв про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень.

40.Медіація як альтернативний спосіб вирішення справ.

41.Принципи медіації.

42.Загальний порядок проведення медіації.

43.Етичні виклики у роботі медіатора.

44.Інтеграція медіації у цивільне судочинство.

45.Мед-арб та арб-мед як комбіновані способи альтернативного вирішення спорів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. №254-к/96-ВР. Дата оновлення: 02.12.2019 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>(дата звернення: 31.07.2022).
2. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж : Міжнародний документ від 21.04.1961 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_069(дата звернення: 18.07.2022).
3. Європейська конвенція про введення одноманітного закону про арбітраж : Міжнародний документ від 20.01.1966 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_679?nreg=994_679&find=1&text=%E0%F0%E1%E8%F2%F0%E0%E6%ED+%F2%F0%E8%E1%F3%ED%E0%EB&x=8&y=5#w22(дата звернення: 19.07.2022).
4. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень : Міжнародний документ від 10.06.1958 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_070(дата звернення: 31.07.2022).
5. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торговельного арбітражу : Міжнародний документ від 21.06.1985 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_879 (дата звернення: 30.07.2022).
6. European Convention on International Commercial Arbitration : Міжнародний документ від 21.04.1961 р. URL: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1964/01/19640107%2002-01%20AM/Ch_XXII_02p.pdf (дата звернення: 18.07.2022).
7. European Convention providing a Uniform Law on Arbitration : Міжнародний документ від 20.01.1966 р. URL: <http://www.conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/056.htm>(дата звернення: 19.07.2022).
8. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: Міжнародний документ від 10.06.1958 р. URL: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/NYConvention.html(дата звернення: 18.07.2022).
9. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration: Міжнародний документ від 21.06.1985 р. URL: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf(дата звернення: 20.07.2022).
10. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. Дата оновлення: 27.07.2022 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>(дата звернення: 27.07.2022).

11. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. №959-XII. Дата оновлення: 21.06.2022 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>(дата звернення: 18.07.2022).
12. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 р. №2709-IV. Дата оновлення: 15.07.2021 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>(дата звернення: 18.07.2022).
13. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. №1906-IV. Дата оновлення: 15.02.2022 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>(дата звернення: 18.07.2022).
14. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.2004 р. №4002-XII. Дата оновлення: 16.11.2021 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>(дата звернення: 20.07.2022).
15. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 №1701-IV. Дата оновлення: 16.11.2021 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>(дата звернення: 20.07.2022).
16. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА 2010 : Міжнародний документ від 11.05.2011 р. URL: <http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/translations/blackletter2010-ukrainian.pdf>. (дата звернення: 20.07.2022).
17. Арбітражний регламент Арбітражного інституту Торгової палати м. Стокгольму : Міжнародний документ від 01.01.2010 р. URL: http://sccinstitute.com/media/40121/arbitrationrules_ru_webbversion.pdf(дата звернення: 20.07.2022).
18. Арбітражний регламент Європейської економічної комісії ООН : Міжнародний документ від 01.06.1976 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_337(дата звернення: 19.07.2022).
19. Регламент Лондонського Міжнародного Третейського суду : Міжнародний документ від 27.11.1997 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_447(дата звернення: 25.07.2022).
20. Арбітражний регламент Міжнародного арбітражного суду при Міжнародній торговій палаті : Міжнародний документ від 17.04.2007 р. URL: <http://www.nkau.gov.ua/NSAU/pravonsau.nsf/9f8cead0b3bf2b88c3256a910055a85c/c53b2bb37fbaee60c2256cf7002386a3!OpenDocument>(дата звернення: 25.07.2022).
21. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України : Міжнародний документ від 01.06.2007 р. URL: <http://arb.ucci.org.ua/icac/ru/rules.html>(дата звернення: 21.07.2022).
22. Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ : Міжнародний документ від 15.08.2010 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_059(дата звернення: 24.07.2022).

23. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торговельного арбітражу : Міжнародний документ від 30.05.1997 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_879(дата звернення: 24.07.2022).
24. Arbitration Rules of the Arbitration Institute of The Stockholm Chamber of Commerce: Міжнародний документ від 01.01.2017 р. URL:http://sccinstitute.com/media/40120/arbitrationrules_eng_webbversion.pdf(дата звернення: 24.07.2022).
25. Arbitration rules of the United Nations Economic Commission for Europe: Міжнародний документ від 30.06.1961 р. URL:http://www.jstor.org/stable/756880?seq=1#page_scan_tab_contents(дата звернення: 19.07.2022).
26. ICC Rules of Arbitration : Міжнародний документ від 01.01.2021 р. URL: <http://www.iccwbo.org/products-and-services/arbitration-and-adr/arbitration/icc-rules-of-arbitration/> (дата звернення: 24.07.2022).
27. LCIA Arbitration Rules : Міжнародний документ від 01.10.2020 р. URL: http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Arbitration_Rules.aspx(дата звернення: 23.07.2022).
28. UNCITRAL Arbitration Rules : Міжнародний документ від 15.08.2010 р. URL:<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-rules-revised/arb-rules-revised-2010-e.pdf> (дата звернення: 23.07.2022).
29. UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration : Міжнародний документ від 18.04.2017 р. URL:<http://www.jus.uio.no/lm/un.arbitration.model.law.1985/>(дата звернення: 30.07.2022).

Основна література:

1. Prytyka Yu. D., Komarov V. V., Kravtsov S. O. Reforming the Legislation on the International Commercial Arbitration of Ukraine: Realities or Myths? *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. Vol. 3, №11. P. 117-128.
2. Притика Ю. Д., Ханик-Посполітак Р. Ю., Кравцов С. О. та ін. Альтернативне вирішення спорів : підручник. Київ : ВД «Дакор», 2021. 436 с.
3. Komarov V. V., Tsuvina T. A. The Impact of the ECHR and the Case Law of the ECtHR on Civil Procedure in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. Vol. 1, № 9. P. 79-101.
4. Komarov V. V., Tsuvina T. A. International standard of access to justice and subject of civil procedural law. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2021. Vol. 28, №3. P. 197-208.
5. Білоусов Є. М., Жуков І. М., Комаров В.В., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право : підручник. Харків : Право, 2020. 408 с.
6. Комаров В. В., Ізарова І. О. та ін. Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів : компендіум : Харків : Право, 2020. 668 с.
7. Кравцов С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди : монографія. Харків: Право, 2014. 232 с.

8. Білик Т., Гаврилюк Р., Городиський І. та інші. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
9. Захватаев В. Н. Комментарии к мировой практике международного коммерческого арбитража. Київ: Алерта, 2015. Кн. 1. 906 с.

Додаткова література

1. Tsuvina T., Vakhoniev T. Law of Ukraine 'On mediation': main achievements and further steps of developing mediation in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. Vol. 5, № 1. P. 142-153.
2. Shepitko M., Kravtsov S. Award Of International Commercial Arbitration Court And Its Protection By Criminal Law Measures. *Криміналіст* перше публікації. 2019. № 19. С. 74-85.
3. Кравцов С. А. Общая характеристика признания и исполнения решений международного коммерческого арбитража. *Правоприменение*. 2017. Т. 7, № 2. С. 212 - 118.
4. Кравцов С. О. Оспорування рішень Міжнародного комерційного арбітражу як форма судового контролю національними судами. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Юридичні науки*. 2019. Вип. 3 (110). С. 8-15.
5. Drozdov O., Rozhnov O., Mamnitskyi V. Mediation and Court in Ukraine: Perspectives on Interaction and Mutual Understanding. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. Vol. 3, №11. P.181–190.
6. Izarova I., Prytyka Y., Kravtsov S. Towards effective dispute resolution: A long way of mediation development in Ukraine. *The Asian International Journal of Life Sciences*. Vol.29, №1. P. 389-401.
7. Любченко Я. П. Виникнення та розвиток альтернативних способів вирішення міждержавних спорів. *Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук праць*. Харків: Право, 2016. Вип. 32. С. 290–299.
8. Волощук О. Т., Гетьманцев М.О. Арбітраж ad hoc: поняття та специфічні риси. *Юридична Україна*. 2019. Вип. 1-2. С.60 –68.
9. Коч О. В. Визнання та виконання іноземних арбітражних рішень в Україні. *Правова держава*. 2018. Вип. 31. С. 124-133.
10. Мінченко Д. А. Умови виконання рішень іноземних судів в Англії за нормами загального права. *Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Правознавство*. 2017. Т. 22. Вип. 1 (30). С. 95-105.
11. Морозов Є. Визнання та виконання рішення іноземного суду: арбітражна процедура. *Юридичний вісник України*. 2017. Вип. 25. С. 11.
12. Теплюк С. М. Застереження про публічний порядок – підстава для відмови у визнанні і виконанні іноземного арбітражного рішення: підходи міжнародних уніфікованих документів. *Вісник господарського судочинства*. 2016. Вип. 5/6. С. 118–123.

Інтернет-ресурси

1. Сайт Ради Європи – <http://www.coe.kiev.ua>

2. Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» – <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал Президента України – <http://www.president.gov.ua>
5. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
6. Офіційний веб-портал Верховного Суду – <https://supreme.court.gov.ua/>
Офіційний веб-портал Конституційного Суду України – <https://ccu.gov.ua/>
7. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України – <https://minjust.gov.ua/>
8. Сайт Арбітражного інституту Торгової палати Стокгольма – www.sccinstitute.com
9. Сайт Міжнародного арбітражного суду Міжнародної торгової палати – www.iccarbitration.org
10. Сайт Лондонського міжнародного третейського суду – www.lcia.org
11. Сайт Центру арбітражу та посередництва Торгових палат Швейцарії – www.swissarbitration.org
12. International Handbook on Commercial Arbitration – www.kluwerarbitration.com
13. Сайт Міжнародної асоціації юристів ІВА – www.ibanet.org.

СЕНМК

1. Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного процесу. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/57-kafedra-czivilnogo-proczesu.html>